

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Mesečni prilog »Sokolska Prosveita«

God. III. ~ Broj 4.

**Ljubljana,
21. januara
1932.**

Izlazi svakog četvrtka • Godišnja pretplata 50 Din • Uredništvo nalazi se u Učiteljskoj tiskari, Frančiškanska ulica 6, telefon broj 2177, uprava u Narodnom domu, telefon broj 2543 — Ljubljana • Račun poštanske štedionice broj 12.943 • Oglasi po ceniku • Rukopisi se ne vraćaju

U Tyrševoj godini

U Čehoslovačkoj republici s naročitom iskrenošću sećaju se stogodišnjice rođenja dr. Miroslava Tyrša, osnivača Sokolstva. Ne slavi taj jubilej samo Čehoslovačka obec sokolska sa svim svojim jedinicama, nego i ceo prosvetljeni čehoslovački narod stavio se je uz bok svome Sokolstvu, da iskaže čast i poštovanje tvorcu najjače nacionalne organizacije na svem slovenskom svetu. Svi univerziteti u bratskoj republici, sve akademije znanosti i umetnosti, sve škole svih kategorija priređuju predavanja o Tyršu i pripravljaju proslave njegovog jubileja. Najznamenitiji znanstvenici, umetnici i univerzitetski profesori dragovoljno su se javili za tu velepatriotsku i sokolsku službu. U svim vojarnama čehoslovačke vojske organizuju se Tyrševe proslave. Svečanost pak biće najuspelija u slavnom 28. puku, koji nosi ime Tyrša i Fügnera i čiju zastavu reši također i trak našega Saveza.

Sam pretsednik republike, veliki filozof i državnik svetskog imena i glasa, saginje svoju sedu glavu pred velikim Tyrševim genijem.

Svoj vrhunac postignuće svečanosti u sletskim danima, kada će se sva bratska republika sa svojim najboljim sinovima i kćerima utaboriti u Pragu i njegovoj okolici. U tom slovenskom sokolskom taboru lepršaće također i zastave jugoslovenskog Sokolstva, težeći za Tyrševom reči: »Ko na sebe pazi i u sebe veruje, postiže sve, za čim teži istinita i delotvorna njegova težnja.« (1871.)

U našoj domovini Jugoslaviji bićemo pri proslavama stogodišnjice Tyrševog rođenja skromniji, više ili manje upućeni sami na se, iako od srca želimo, da bi nam se pridružio širi krug naroda. U toj želji imamo jednu čežnju, koja se utešljivo priklanja našem demokratskom čuvstvovanju: da primimo u svoj krug široke slojeve radničkog i seljačkog naroda, koji, uprkos svim teškoćama i brigama životnih prilika sadanjenj doba, nije pokopao ideale u crni bezdan materijalizma i očaj, već traži, a i također uvek dobija, oslonac u duhovnim tečevinama u najtežim časovima života, kao i snagu u junačkoj borbi za svoj inače skromni, ali skroz pošten opstanak. Naš mali čovek je u ovoj teškoj dobi velik junak!

Nas inteligent, naš intelektual-
lac — ali ni to pravilo nije bez
iznimke — mnogošta se i preterano
umišlja, da već sve može i zna
da je svet za se, koji mora da se
odvoji od običnih radnika i tako
zvanih malih ljudi, da se postavi
na odeljeno i samo svoje gledište
van naroda, da bi udaljenost i du-
bina među jednim i drugim bila što
veća. U celosti naroda pojavljuju
se raskupline, koje nas pak opo-
minju, da uvek i uvek moramo da
prijanjamo sve to ustrajnijem i iz-
dašnjem radu: da moramo svoju
zgradu graditi odzdo prema gore,
iz širine radinog i nepokvarenog
sveta u visine, gde se svetle ideali
naših nastojanja i napora. Svetlo
je visoko — put strm!

Osecamo krizu društva, krizu duševnosti, krizu čuvstvovanja, krizu morala, koja bi bila još strašnija i s težim posledicama, nego li je materijalno-gospodarska kriza i njen vratolomni ples, kad nebi imale čvrste vere, koju u nama budi odvažnost u lekovitu moć sokolskog bratstva. Ako se već ruši materija, koju je dovela do krize u velikoj i najvećoj meri kriza društva, duševnosti, čuvstvovanja i

B. Kafka: Relief dr. M. Tyrša u Tyrševom domu u Pragu

Poklon prezidenta Čehoslovačke republiky našem Sokolstvu sa natpisom: T. G. Masaryk, prezident republiky československé Jugoslávskému Sokolstvu k s'letovým závodům v Bělehradě 1930. — Putovní cena. — Poklon je osvojila vrsta „Ljubljanskog Sokola“

morala, mi nećemo pod nikakvu cenu dopustiti, da bi ta kriza materije prodrla u duševni svet mase naša rođa, već hoćemo da lekovima sokolskog bratstva prepustimo potpunu moć i vlast. Nikada nije dosta da tako glasno upozorimo na to i da naglasimo, da se onaj, koji se hotimice trga od naroda, sam isključuje iz zajednice svakoga naša rođa, te da za narod ne može ništa da znači, ni u moralnom ni u materijalnom pogledu onaj, koji se svojim punim vrećama materijalnog blaga i svojim duhovnim svojstvima stavlja izvan narodne službe. Kriza etike — ako hoće — neka besni i ništi izvan nas, ali u carstvo sokolskog bratstva ne sme! Zdravu jezgru naroda ne sme da načinja otrovni zubi moralne i etičke krize!

Tyrš je već godine 1871. zapisi
sao istinu: »Onaj, koji bi se svakog
dana hvalio, da je pripravan da na
oltar domovine položi čak i glavu
i imetak, a nije sposoban da svoje
zahteve i željice podredi celini, bio
bi obični brbljavac i lažac. Pa kao
što se uzdravom telu nijedan deo i

nijedan organ jednostrano ne ističe nad druge, a neprestano nas upozorava, da postoji, tako je zdrava, otporna i sposobna za obranu samo ona zajednica, u kojoj se nijedan član usiljeno ne tiska napred i u kojoj se niko lukavo ne izmiče pravilima, koja vrede za sve, nego gde je naprotiv svima do razvoja i napretka zajednice i do skupnog rada, kako u miru tako također i u ratu.«

Reči su to tako jasne kao beli dan! Razume ih svak, ali svak ne živi po njima. Po njima može da živi samo onaj, koji nije moralno izopačen, a ko je pak moralno slab ili okužen, može naime da Tyršev citat nauči na pamet, ali neće moći da u se primi njegov smisao kao ravnalo svoga bištva, rada i života. Njegovo je geslo: Poslušaj me, ali me ne gledaj!

Takovu dvoiličnost života ne priznavamo, jer je nemoralna i štetna narodnom zdravlju. Proti razvratu, mekoputnosti, bludnji i neiskrenosti, proti izopačenosti, li-

cemerstvu, laži i nevaljanosti bore se sokolska vežbaonica i sokolska prosveta, koje u Tyrševoj godini moraju da razviju najvišu i do krajne mere napetu aktivnost. Pro tome pak moramo da znamo, da je naš rad dragovoljan, i zato također na taj rad ne silimo nikoga, ta svrha i cilj svakog sredstva sokolskog uzgoja moraju da budu sama tako moćna i blagotvorna, da u naš krug privuku svakoga, koji hoće da živi s narodom i koji hoće da bude jednakopravni član našega naroda. Odabiranje u narodu potom vrši se samo po sebi: izlučuje se ono što je slabo, to se lupi i otpada od zdravog debila; dobro ostaje i povećava se po vanjskoj i nutarnjoj vrednosti. Nema na svetu cene, kojom bi se moglo da naplati i nadomesti ono, što Sokolstvo hoće i što dragovoljno radi. Tyrš nam je već dao najvišu cenu: zadovoljstvo u savesti već stvorenih, ali nikada ne prestalih dužnosti!

U Tyrševoj godini moramo da
obratimo s posebnom pozornošću

svoju ljubav i brigu sokolskom uzgoju onih, koji su nam otvorili svoja srca. Nema nikakove sumnje, da se u našoj javnosti već pojavljuje veseli znaci novog života, kojim počinje da živi najširi sloj naroda na selu. Ti valovi težnja narodne duše — da što jasnije zagleda u tajnosti života i prirode, u spoznanje zadataka sokolskih nastojanja, u pridobivanje sredstava da se postigne naši ciljevi — pomiču se izvan i prema unutra, iz širine na naše grudi, te nas sile da razmišljamo i radimo, skoro do reči dan i noć, kako bi udovoljili potrebama naroda, koji danas hoće da po svojoj vlastitoj volji bude sokolski i kojemu tu volju ne može da slomi nikakav napad niti nasrtaj uperen protiv nas!

Bliža se dakle i nama vreme, koje je dr. Tyrš u daljini gledao pred sobom već godine 1878.: »Nov život, nov položaj traži također i nove dužnosti, novo napinjanje najviših sila na pozornici narodnih težnja i narodne nadarenosti. Nov dinamički elemenat ulazi u stari svet, a s njim i njegova umetnost, umetnost slovenska... S tim duhom napunite svoje prsi; napunite celo srce, sve svoje osećanje s mislima novoga veka, svoga naroda i svoga dela!... Sadašnjost i prošlost, kao izjednačene, kao svečane i jedva dotaknuti elementi, kao bogata i neiscrpna vrelca, spajaju se među sobom...«

S duhom svoga veka, t. j. s duhom sokolskog bratstva i s duhom sokolskog demokratizma, mora da sokolski uzgoj zadoji i napuni svačku našu dušu, ako hoćemo, da se narod ne razočara u ovom očekivanju. Sve su to inače stare dužnosti sokolskog rada, a u Tyrševoj godini obnavljaju se u najvišem naporu na tvorilačkih sila, koje idu prema gore sve to jačim tempom, i koje se dižu u velebnosti glasova jednog silnog orkestra, slevaajući se konačno u najvećanstveniju himnu, koju pevaju stotine tisuća sokolskih grla, u čast i uzveličanje domovine! To je himna rada!

Da li ko može da sebi pretstavi nešto lepšega, većega, harmoničnijega i uznesitijega od tog ogromnog pokreta našega veka, koji je kao vir zahvatio sve naše ljude, da ih nosi preko svih kriza i otvorenih rana sadašnjosti ka novom životu lepote, poštenja, samosvesti, poštenosti i zdravlja! Sokolska vežbaonica je istodobno u skladu sa sokolskom prosvetom u punom smislu te reči najverniji i najizdašniji službenik vitalnih interesa domovine, kojoj će obilije i jezgri biti takova, kakav bude narod po svom fizičkom i moralnom zdravlju. Sve težnje znanstvenog, umetničkog i gospodarskog sveta — studenac su u pustinji, ako naidu na otpor ili nerazumevanje naroda, a kao nebeska rosa uvelom cveću, ako narod tečevinama kulturnog sveta otvara dušu i srce, um i volju. Kao što su prilike u nacionalnom i državnom pogledu dale Tyršu pobude da osnuje Sokolstvo, tako i prilike današnjega doba apodiktički nameću svim dobrim državljanima da nastave radom, koji je započeo Tyrš, zacrtavši mu program s neprolaznošću sokolske ideje.

Kada sam gore spomenuo one stotine tisuća grla, koja pevaju, i otvorene rane, setio sam se sličnih reči, napisanih pred tri godine na drugom mestu. Možda su još kome ostale u sećanju. Tada smo se pitali: Gde su naše stotine tisuća? — Odgovarate mi, da imamo pokrajina u našoj domovini — gledao sam

Ih svojim očima — gde je samo trnje i golo kamenje. A među trnjem i kamenjem — čovek, naš brat! Tamo nema zlatnog pšeničnog mora, ni vinorodnih gora, ni mirisnog cveća: što dakle da počnemo s trnjem i kamenjem? ... Gledajte i čujte, braćo: to trnje se spleće u venac mučeničke slave našeg siromašnog malog čoveka, a taj kamen — taj nam je svedok i slika njegove viteške snage, njegovog granitnog značaja. To je jedan iz stotine tisuća, koji su po duši i po srcu naš. Što ste već uradili, da također i među trnje zapljuski silni val sokolskog života? ... Gledajmo i lećimo rane na narodnom telu, jer imamo sredstava i pripomoći za takav nacionalni i kulturni rad: vežbaonicu, knjigu, pero, reč, bratstvo i ljubav!

Danas? — Danas više ne pitamo za stotine tisuća, danas ih brojimo! I možda su najviše naši i naj-

bolji naši baš tamo, gde nema ni kruha ni vina i ni gde vode još nemamo! A gde ima naših, tamo će zaceliti rane, tamo će uzrasti pšenica i vinorodna loza, taj ukras božjeg oltara — velike, plodne njive naše domovine! U kamen se preobrazuje značaj naroda, a kamen tvrdi samleva njegov junački dlan u plodnu zemlju: slika zemlje prelazi u lik čoveka, i duša njegova novim životom škropi i blagosilva ljubljenu domaću grud. Tako se zemlja i čovek približuju jedno drugome do najintimnijeg sužića, tako se spajaju, prelevaju jedno s drugim u lepotu i zdravlje naroda i domovine!

Danas ne pitamo, danas brojimo, danas radimo!

I s tim radom slavimo Tyrša — njega, koji nam je podao sredstva i pokazao put napred i gore!

E. Gangl

Dr. Miroslav Tyrš

Dr. Miroslav Tyrš rodio se je 17. septembra 1832. Otac Tyršev, dr. Jan Vincenc Tyrš, umro je vrlo rano, već 1837., a dve godine docnije umrla mu je i majka.

U Vratici, kamo je bio došao s majkom posle očeve smrti, živio je u češkoj sredini, išao u češku seosku školu u Vtelnu. Umro mu je rano i ujak, kod toga je kratko vreme bio s majkom; kao osmogodišnje dete otišao je k drugom ujaku, u Prag. Tyrš je tada govorio slabo nemački, ali je ipak bio primljen u treći (najviši) razred parohijalne škole u Pragu III, a godinu dana docnije primljen je u prvi razred gimnazije.

Kada je u Pragu zasedao poznati Slovenski kongres 1848., Tyrš je bilo skoro 16 godina. U dubini duše svoje Čeh je proživljao živo to doba, a ne zna se sigurno, da je bio te godine i na barikadama. Gimnaziju je svršio 1849.

Potajna bolest javila se tada prvi put, da se posle još u dva maha vrati i da ga potpuno skrši. Ona ga je dovela u zavod za telesno vežbanje, i 1851. bio je jedan od najrevnijih vežbača u zavodu Ferdinanda Šmita; 1856.—1857. bio je prednjak u tome zavodu, a jedno vreme čak i upravljao njime, za vreme Šmitove bolesti.

Na praškom univerzitetu, koji je bio tada nemački, Tyrš je prve godine studirao pravo, a druge godine prešao na filozofski fakultet, koji je 1860. svršio i 27. jula te godine stekao je čast doktora filozofije. Dve godine, za vreme univerzitetskog studija, bio je M. Tyrš vaspitač u porodici fabrikanta Bartelmusa u Novom Jachimovu, gde se je upoznao sa Jindřichom Fügnerom, saosnivačem Sokola.

Po povratu u Prag ponuđeno je M. Tyršu, kao poznatom vežbaču, da stupi u češko-nemačko društvo za telesno vežbanje. Od toga se brzo odustalo, jer su Nemci bili netrpeljivi, te su Česi, pod vodstvom Tyrševim, odlučili osnovati češko društvo za telesno vežbanje. Pokret su vodili dr. Miroslav Tyrš i njegov prijatelj dr. Edvard Gregar, a potpomagali su ih dr. Julius Gregar, I. Tonner i Vencig. Prva pravila su izrađena i predana vlastima 17. decembra 1861. Pravila su vraćena da se poprave, te docnije ponovo podnesena i odobrena 27. januara 1862.

Tyrš je želeo da bude i naučni pisac, pa je slao u Rigrav naučni rečnik mnogobrojne članke iz filozofije, no glavni rad mu je bio ipak u Sokolu. Na prvoj glavnoj skupštini 16. februara 1862., na predlog dr. M. Tyrša, izabran je Jindřich Fügner za prvog starčinu, a za prvog zamenika dr. Miroslav Tyrš, koji je 13. maja 1862. izabran i za prvog načelnika.

Političke prilike, poboljšane oktobarskom diplomom 1860., ponovo su se u Austriji silno pogoršale februarским patentom 1861. Češki poslanici su 1863. napustili parlament i u opoziciji ostali sve do 1879.

Za to vreme razvija se punom snagom Tyršev svestrani sokolski rad. Iskršao je tad čitav niz teških i novih

pitanga. U do tadanjih zavodima za telesno vežbanje bili su tehnički izrazi nemački, jer čeških nije bilo; prvi prednjaci su bili iskusniji vežbači iz dva praška zavoda, i ove je trebalo postepeno spremati za njihov zadatak. Dr. M. Tyrš stvara češku sokolsku terminologiju, koja je izašla u maju 1862. i postala svojom stručnošću i jasnoćom preteča sviju savremenih terminologija ostalih evropskih naroda. Već 1863. osnovao je on prednjačku školu, u koju je primao vežbače iz sokolskih društava u pokrajinama. Tyrš dolazi u radu do neposrednih i velikih iskustava, te izdaje »Osnove telesnog vežbanja«, I. deo 1869., a celo delo izlazi tek 1872.

Za vreme rata Austrije s Pruskom 1866. dr. M. Tyrš je pokušao da osnuje dobrovoljački zbor, ali je u tome sprečen, kao i u pokušaju ujedinjenja sokolskih društava u zajedničku organizaciju. Ipak, Tyrš nije napustio misao da treba osnovati »Središnje udruženje čeških sokolskih društava« i omladinu vežbati u oružju.

Kada je Tyršev oduševljeni saradnik i drug J. Fügner umro 15. novembra 1865., prva briga Tyrševa bila je da materijalno osigura društvo, a 1865.—1866. vršio je i dužnost tajnika. Primio se dužnosti da napiše Fügnerov životopis, te je 18. jula 1861. prvi put progovorio o Fügneru u velikoj studiji, koju je docnije produbljavao i proširivao. Pristupio je 15. novembra te godine osnivanju prve ženske organizacije za telesno vežbanje na sokolskoj osnovici. U Praškom Sokolu uređen je »Zavod telesnog vežbanja za dečake i devojčice«, koji je od marta 1866. vodio dr. M. Tyrš.

Posle prvog neuspeha sa prednjačkom školom i osnivanjem središnjeg udruženja sokolskih društava, Tyrš je već 1864. slao o praznicima članove svoga prednjačkog zbora u društva kao učitelje vežbačkih zborova, a često je organizovao izlete u unutrašnjost. Na taj način udarao je Tyrš čvrste temelje uzajamnosti sokolskih društava.

Godine 1865. hteo je Tyrš osnovati sokolski časopis, ali mu to nije pošlo za rukom zbog nedostatka novca. Godine 1865., 1866. i 1868. izdao je »Statističko-istorijski pregled sokolskih društava«, neke vrsti zbornika rada u minulosti godini. Taj pregled nazvao je 1868. »Sokolski zbornik«, u kojem je štampao svoju opsežnu studiju o telesnom vežbanju, svoje najispravnije delo o tome pitanju.

Dr. M. Tyrš izabran je prvi put 1868. za narodnog poslanika, ali u opoziciji prema Austriji nije, kao i ostali poslanici, primio mandat. U Pragu, na Letni, održavao se 16. maja 1869. veliki skup »čehoslovačke omladine«, na kojem je Tyrš kao pretsednik oštirim rečima u uvodnom govoru napao Austriju. Iste godine saradivao je i na osnivanju političkog društva »Slovenska lipa«, pa ga je toga radi gonila austrijska policija. Tyrš je bio 24. septembra 1869. ponovo izabran za poslanika.

Isprpljen velikim i napornim radom morao je tražiti leka u Švajcarskoj, gde je bio od 6. marta do novembra 1870.

Časopis »Sokol« osnovan je 1871. i njegov glavni urednik bio je dr. Miroslav Tyrš. Uvodnik u prve broje »Naš zadatak, smer i cilje« i danas je osnovni članak za učenje i poznavanje misije sokolskih društava. Godine 1871.—1874. Tyrš je u »Sokolu« napisao najveći deo svojih idejnih članaka kao i stručnih članaka o telesnom vežbanju.

Najzad, potpuna Tyrševa knjiga »Osnovi telesnog vežbanja« izlazi 1872. godine.

Po povratku iz Švajcarske Tyrš je počeo 1871. organizovati u Sokolu prvu svetnu akciju, koju je u prvom redu podržavao časopis »Sokol«. U svojoj četrdesetoj godini oženio se je dr. M. Tyrš Renatom, kćerkom svoga prijatelja i saradnika Jindřicha Fügnera. Godine 1873. bio je ponovo izabran za poslanika u zemaljski sabor, a i u parlament, samo sa istim posledicama kao i pre.

Osim rada u Sokolu, Tyrš se bavio pitanjima filozofije i estetike, jer je želeo postati univerzitetski profesor. Bavio se studijom Shakespeare-a, počeo prevoditi njegov »Hamlet«. Pisao je filozofske gesle — u slovu F — za Rigrav rečnik. S Fügnerom i Jozefom Manesom proučivao je pitanje prve sokolske zastave, koju je Manes 1862. naslikao na svili. Tako isto i pitanje sokolske odore. Bavio se je Schopenhauer-ovom filozofijom. Jedan od osnivača »Umetničke besede« (1864.) bio je i Tyrš. Putovao je u Nemačku, Francusku i Englesku da studira umetnost. Godine 1867. bavio se je mišlju da osnuje »Maticu«, koja bi izdavala za narod jeftine knjige. Napisao je

1870. jedinu raspravu svoju o verskim pitanjima »Muhamed i njegova nauka«.

Kad se je Tyrš 1872. vratio iz Drezdenu posvetio se sav pitanjima estetike. Iste godine napisao je veću raspravu »O uslovima razvika i uspeha umetničkog rada«. U to vreme je pisao i delo »O osnovama kompozicije u likovnoj umetnosti« i prevodio Taine-ovu »Filozofiju istorije umetnosti«. Postao je privatni docent na češkoj tehničkoj u Pragu iz arhitekture i 1881. počeo je predavati.

Tyrš je težio da podigne sokolski život, koji je posrnuo radom Austrije na osnivanju vatrogasnih društava. Tada izlazi njegov opsežni članak »O uzrocima propadanja i o sredstvima oživljavanja sokolskih društava«, a zatim plan »Za jubilarnu proslavu Praškog Sokola 1882«. Ta proslava bila je ujedno i prvi sokolski slet.

Godine 1882. postao je konzervator gradskog muzeja, a 1883. ostvaruje mu se konačno san — postaje docent, a zatim vanredni profesor praškog univerziteta.

Posle teške i duge duševne borbe Tyrš u proleće 1884. odlučuje da napusti Soko i da se posveti naučnom radu. Redakciji »Sokola« poslao je pismo 1. juna, a odboru društva 3. juna 1884., u vezi sa svojom odlukom.

Tyrš je ponovo toliko iznemogao da je jula 1884. otišao na lečenje u Oetz u Tirol, ali posle jedne veće šetnje, koju je preduzeo 8. augusta, nije se više vratio. Tek 21. augusta nađeni su razmrskani ostaci Tyrševa tela u dubokoj uvali divlje Ache i sahranjen je na groblju u Ecu. Tyršovo telo preneto je u Prag, gde je veliki sin Slovenstva svečano sahranjen 9. novembra 1884.

Miloslav Sakulac — Novi Sad.

Tyrševa religija

Čovek osećajući vrednost života klanja se velikoj snazi, koja je stvorila taj život, poštuje božanstvo koje upravlja životom i sudbinom. Najveće misli i osećanja čovekova posvećena su Bogu-Tvorcu. Sva ta božanska, religijska osećanja nalaze mesta u našoj duši. Veliki duhovi daju pravac svim tim našim dubokim, religijskim osećanjima. Ovi veliki duhovi još jače raspiruju žižu osećanja prema Bogu, koja je usadena u našim srcima. Veliki duhovi ne daju nam da zaboravimo na Boga.

Iznad nas nalazi se božanstvo, Bog. Bog je istina — tako nas uče svi osnivači velikih religija. Bog je ljubav, učio nas je Spasitelj Isus Hrist. Spasitelj nas je učio, da kroz ljubav i kroz istinu osetimo Boga. I ta istina o ljubavi, istina o čednom, čistom i lepom — sve to ne dozvoljava da u čovečjem srcu utrne božanska iskra, koja svetli na putevima koji vode Bogu.

U svima težnjama ka višem potrebne su nam vode i učitelji. Takvog vodu i učitelja imamo i mi Sokoli. Miroslav Tyrš izradio nam je i ukazao na puteve, koje mi u svome unutrašnjem životu tražimo. Te puteve tražimo radi savršenije izgradnje svoje ličnosti. Ima u svemu tome nečega što dira čak i u ona duboka i sveta religijska osećanja.

U toliko naš unutrašnji život ima veće vrednosti u koliko u srcu imamo više mesta za pravu pobožnost, istinu religiju. Osećamo kako je i naš učitelj Tyrš imao uznemireno srce u težnji da se približi i pogleda lice Gospoda tražeći istinu. Zato i postoji danas u celome Sokolstvu kult prema ličnosti Tyrševoj. Ovaj kult — duboko verujemo — napredovaće i uzdižeće se na još veće visine...

Tyršev duh teži ka večitoj istini. Istina mu je i u lepoti — tela i duha. Tyrš je nesumljivo sledio reči Spasitelja kada je govorio: »Tu veru u ljubav mi već oduševljeno ispovedamo. To je duh ljubavi i svetosti. Tom duhu dosuđena je vlast nad celim ljudskim rodom... Hoćemo da zlo istiskamo iz sveta, jer će nam se zlo gadi... Hoćemo vrlinu, koja privlači svojim sopstvenim sjajem i svojom vrednošću... Ova vrlina želi da se za uvek istrebi iz sveta beda — materijalna i duševna.«

Materijalna i duševna beda! To je ledena većina u kojoj često zamire topla žiža čovečije religije. A topao osećaj religije traži da ljudski stvor podigne svoju dušu i svoje telo ka svetlim nebeskim visinama.

Sve crkve našega naroda, tumačeći učenja velikih osnivača religija uče nas da čuvamo dostojanstvo svoje. Jer smo stvoreni po obliku i podobiju božijem. Čovek treba da je skroman ali da teži višem. Tu je problem religijske skromnosti. Neka svaka ćelija našega bića ne bude zatvorena ni telesnim ni duševnim otrovima. Neka nam telo bude spremno za sve što je čisto, visoko i svetlo. Neka nam duša bude ispunjena vrlinama.

Tome nas uči i naš učitelj Tyrš. Stvarajte nesalomljivu volju — rekao nam je Tyrš. A jaka volja odupire se svima zlim iskušenjima. Potreban nam je duh bratstva i duh ljubavi — uči nas Tyrš. A na duhu bratstva i ljubavi počivaju sva visoka učenja o Bogu. Na tome učenju počiva i religija Spasitelja Hrista. Vaspitavajte ceo narod

Večito kretanje

Otac i tvorac našega Sokolstva, dr. Miroslav Tyrš, naročito naglašava i podvlači kao glavnu karakteristiku Sokolstva većito kretanje — večito nemirotvanje. To je vrlo važna činjenica, na koju mi njegovi učenici i propagatori Sokolstva naročito obraćamo pažnju prilikom propagandističkih govora o Sokolstvu.

Večito kretanje postoji u prirodi, gdegod se čovek osvrne. To kretanje je opšte posebno. Opšte je kretanje sviju planeta po vasioni. Opšte je kretanje okretanje naše zemlje oko sunca i meseca oko zemlje. Opšte je kretanje cirkulacija vode u prirodi. Kretanje elektriciteta, kretanje svetlosnih talasa, kretanje zvučnih talasa. Opšte je kretanje i delovanje čovekovog organizma i pojedinih organskih sistema u njemu kao što su krvotok, rad moždanog živčanog sistema, rad organa za varenje i t. d. Posebno je kretanje akcija jednog dela velike celine, koja opet čini za sebe jednu organsku celinu. Posebno je kretanje jednog izvora,

na zadacima snajenja tela i duše — govorio je Tyrš.

Tako i religija bazira na velikom, plemenitom altruizmu. Traži veru u dobro etično, lepo; traži da odjekne ona božanska žica u čoveku. A i Hristos je učio da budemo dostojni sinovi Boga — oca. Zato i osećamo da je i Tyrš imao srce ispunjeno dubokim osećajem religije. Religije, koja je u čoveku tražila i negovala samo dobro. Ta osećanja traže da se borimo protivu svega što je u nama loše. Zato Tyrš uči da poštujemo i negujemo sve što nam je Bog dao — i telo i dušu; ceo život. Jer je i u našem telu ovaploćenje božijih zakona. Prema tim zakonima naša dužnost je da čuvamo i pazimo svoje telo.

Sve one velike istine, koje je čovek otkrio svojim umom, sve rezultate znanja i nauke treba da upotrebimo na usavršavanje svojih sposobnosti. Kako je to veliko i sveto učenje koje kazuje da se ne stidimo sebe, pa ni svoga tela. Stideti se treba samo onoga što je ružno, nečisto i nečedno. Ali sokolsko učenje traži čistoću i lepotu tela. Stideti se, nepošтовati telo može onaj, koji ne želi da ga uzdigne na visinu čednosti, čistoće, zdravlja i morala.

Tyrš uči da ćemo zlo proći ako ne vodimo računa o zdravlju tela. Zdravljem tela mi odgovaramo i svojim obavezama prema zdravlju potomstva. Lepo i zdravo telo nasleđuje potomstvo. Rđavo, nezdravo telo nesposobno je za život i propašće.

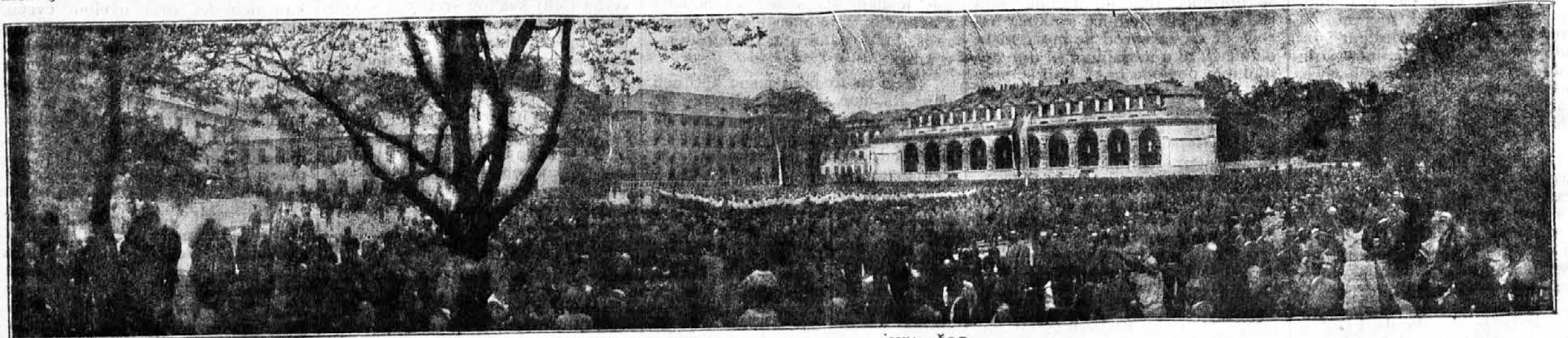
Ne smemo predati potomstvu jad i čemer, već lepotu koju nam je dao Tvorac sveta, prirode i čoveka. Tyrš nas na to veoma ozbiljno upozorava: — Budite čvrsti, jaki jer je neumitna sudbina nezdravih i loših. Oni propadaju zajedno sa svojim potomcima. Lepe i savršene osobe predaje svome potomstvu.

U ovim shvatanjima puno je prave religije prema životu. Ali zdravlje se nesme shvatiti samo kao fizičko zdravlje. Fizičko zdravlje bez moralnog zdravlja skoro i nema vrednosti. Iz moralnog zdravlja javlja se osećaj poštovanja i dužnosti prema fizičkom zdravlju. Moralno zdravlje tera nas, da svojim fizičkim zdravljem poslužimo opštim interesima porodice, naroda i svima humanitarnim ciljevima. U to ime poziva nas Tyrš, da ostanemo u svestranoj svežini, u telesnom, duševnom i moralnom zdravlju; da ne puzemo po prašini već da se uzvinemo u čistu svetlost nebeskih visina. »Kada čuvaš sebe radiš da čuvaš također od propasti i narod čiji si član!« Zar ove Tyrševe reči ne potsećaju na onu istinu, kojoj nas je učio i Spasitelj: Ljubi bližnjega kao sebe samoga!

Tyrš je i osećaj nacionalizma preneo u visoke sfere vere, jer njegov nacionalizam bazira na etičkoj bazi istine.

Ta etika jedne čiste religije čini da Tyrš danas ima mnogo, mnogo sledbenika, koji svoju veru i ljubav prema Bogu baziraju na svetoy istini sa željom da usavrše telesne i duševne darove, koje je dodelila promislao Božja.

Dr. Milorad Dragić — Beograd.

Tyršev dom u Pragu III — sedište ČOS

Slika prikazuje svečano otvorenje doma 24. maja 1925. g. uz učestvovanje i jugoslovenskog Sokolstva

LOVENSKO SOKOLSTVO

Sednica Saveza Slovenskog Sokolstva

Prilikom pogreba pokojnog staroste SSS br. dr. Scheinera održana je u Pragu također i izvanredna sednica predstništva SSS pod predstojanjem I. podstaroste br. Zamoyskog u prisutnosti braće: Gangla, Štepaneka, Maška i A. Hella. Kao gosti bili su prisutni s. J. Zamoyska, nadalje braća: Bajželj, Manochyn, Tyrakovski, I. Fux, Svajgar, Viničuk, za COS pak I. podstarosta br. dr. Bukovsky te br. VI. Müller.

Sednicu otvorio je br. Zamoyski, koji se je u svojem govoru sabranim zastupnicima slovenskih sokolskih organizacija setio umrlog staroste brata dr. Scheinera i istakao sve njegove ogromne zasluge baš za ujedinjenje slovenskog Sokolstva.

Glavna tačka dnevnog reda bila je saziv glavne skupštine SSS. Kako se za vreme svesokolskog sleta u Pragu održava također i skupština Međunarodne gimnastičke federacije, zaključilo se je, da će se skupština SSS održati već 1. i 2. jula, a 3. i 5. pak održaće se skupština MGF. Nadalje se je raspravljalo glede pristupa nemačkih turnera u MGF te se je prema tome pitanju zauzelo stanovište, da se prilikom Nemaca odgodi do naredne skupštine MGF. Zastupnik ruskog Sokolstva izvestio je nadalje, da namjeravaju također i Rusi, učlanjeni u Savezu ruskog zagraninog Sokolstva, pristupiti u MGF. Uzelo se je na znanje, da će se održati kongres ruskog zagraninog Sokolstva u Pragu po svesokolskom sletu i to u danima 6., 7. i 8. jula. Prispio je izveštaj, da je u Bugarskoj bilo dozvoljeno ime Sokol nekoj negimnastičkoj lovsnoj organizaciji. Pitanje pristupa bugarskih Junaka u SSS na toj sednici nije bilo tretirano. Daljnje raspravljanje vodilo se o medaljama i diplomama za takmičare-pobednike na takmičenjima za prvenstvo SSS. U tom pogledu postignut je sporazum na taj način, da se briga za diplome u umetničkom pogledu poveri svima u SSS učlanjenim organizacijama te da bi se ove izdale za sve kategorije u jednakoj veličini. Konačno se poveo razgovor o fondu za spomenik bratu dr. Scheineru te se je po obaveštenju podstaroste COS br. dr. Bukovskog rešenje toga pitanja odgodilo, dokle COS kao prva o tome ne donese svoje odluke, na čijoj će se osnovi doneti zaključci SSS.

Raspored IX. svesokolskog sleta u Pragu — Glavni sletski dani

Između naraštajskih sletskih dana i samih glavnih dana sleta zapravo nema nikakvog intervala. Jedva što će 29. juna Prag za čas da utihne, već sledećeg dana počće da nadolaze prvi gosti za glavne sletске dane, i u petak dne 1. jula krenuće već prvi transporti iz sokolskih župa i društava na put, tamó prema zlatnom Pragu. I mnogi sokolski vlak iz daleke Jugoslavije juriće već prema slovenskom severu, a također i iz udaljenijih krajeva Čehoslovačke, tamó ispod Tatire i Karpata, kretuće prema Pragu veliko sokolsko mnoštvo.

U samom Pragu već rano izjutra počće takmičenje za prvenstvo Saveza Slovenskog Sokolstva, a također i čehoslovački borci meriće među sobom svoje sile za prvenstvo COS, za prelazni dar, koji u spomen 70. godišnjice br. dr. Jindre Vanička nosi njegovo ime. Ali ni žene neće počivati. One će biti zaposlene sa posebnim takmičenjima i s takmičenjima u prostoj tel-

vežbi na vojnom vežbalištu strachovske ravnice nad Pragom. Istovremeno će se među sobom ogledati i njihove najbolje sestre također u prvenstvenom takmičenju za slovensko, odnosno čehoslovačko prvenstvo kao i članovi.

Sledećeg dana, u subotu 2. jula, raspored će biti već opširniji. Toga dana naime počće takmičarske vežbe članova i članica COS u višem odeljenju na celom vojnom vežbalištu; i u peteroboju također ogledaće se članice među sobom. Popodne dolaze još jednom na red sva sokolska deca Velikog Praga. Raspored će također ispuniti i praški naraštaj. U 16 sati održaće se javna vežba dece i naraštaja praških sokolskih društava, kada će pojedina odeljenja izvoditi propisane vežbe za decu i naraštaj za svesokolski slet. Program će biti zaključen izvesivanjem zastava na vežbalištu a moguće također i na trgu pred starodrevnom gradskom kućom.

I tako će već osvanuti i nedelja, koju možemo da smatramo za prvi sletski dan, jer će tada već praškim ulicama prolaziti sokolski bataljoni i pukovi, koji će zastirati pogled crvenilom sokolskih košulja i sokolskih odora. Rano ujutro pak, tačno u pola 7, počće na velikom vežbalištu pokusi za nastup i za proste vežbe onih članova, koji će nastupiti popodne, a zatim će slediti članice pa onda još jedanput drugi deo članova, odnosno članica. Za ovima slediće slovenski i drugi gosti, za koje je rezervirano vreme za pokuse sve do 14 sati. Popodne pak kretuće prema Strachovu nebrojeno mnoštvo; jedni pešice, drugi automobilima, autobusima, tramvajima i inače, da bi se na vreme našli na vežbalištu, jer će tačno u 13 sati početi prvi javni nastup sokolskog članstva, koji će kako u pogledu broja tako i po svojoj kakvoći zastalno opet odneti prvenstvo sveta kao i godine 1926. Ta na vežbalište će uz zvukove kombinovane vojničke glazbe koja će imati oko 200 glazbenika, nastupiti preko 15.000 članova vežbača, koji će pred 160.000 gledalaca izvoditi svoje lepe proste vežbe. Za njima nastupiće Sokolice, čiji broj također neće biti baš ništa manji. Kao sledeća tačka rasporeda dolazi nastup slovenskih gostiju i zatim skupno trčanje članova te nastup stranih gostiju. Odmah zatim napuniće vežbalište razne slovenske ženske skupine. Za ovima slediće posebni nastup čehoslovačkih članica sa smučama i nato treći put sletska scena pod naslovom »Tyršev san«. Nakon javne vežbe, koja će sudeći po programu završiti nekako oko 19 sati, oko 21 sata prirediće se takmičenje članova u nastupima na pozornici. Stručnjake će zastalno zanimati također i igre članova i članica u odbojci, koje će se održati odmah popodne na vojnom vežbalištu.

Slet će biti dakle već u nedelju u punom jeku. Ipak svoju kulminaciju postignuće po programu u ponedjeljak dne 4. jula, kada će celokupno sletistište, dakle vojničko, civilno i veliko vežbalište, biti potpuno zauzeto raznih takmičenja. Od 6 do 8 sati na pokritom delu za sprave održaće se takmičenje vrsta za prvenstvo Slovenskog Sokolstva, istovremeno pak također do 13 sati i takmičenja članova u srednjem odeljenju kao i članica u nižem odeljenju te opet naveče u 21 sat takmičenje članova i članica u nastupima na pozornicama. Istodobno će se izjutra na vojnom vežbalištu održati takmičenja članova i članica srednjeg, odnosno nižeg odeljenja u lakoj atletici, i vrste slovenskog Sokolstva dokončavaće ta-

mo svoju borbu za prvenstvo. Odmah iza podne održaće se na istom mestu takmičenje članstva COS u igrama »košikova« i članica u pretrčavanjima. Kako je pak sletistište ove godine sagrađeno u tako ogromnom opsegu, biće moguće da se upotrebi ceo dan također još i civilni stadion za desetorboj muških takmičara, a članice će se istodobno takmičiti u staletnom trčanju za prvenstvo COS. Tim takmičenjima učestvovalaće samo oni krajevi COS, koje sačinjavaju više župa zajedno. Na civilnom stadionu nastaviće članice popodne svoja takmičenja u igrama.

Sokolsko veliko vežbalište pak biće zauzeto celog dana. Već rano izjutra održaće se na njemu pokusi članica za nastup sa smučama, pa također i »stara sokolska garda« čekaće već da iskuša svoje proste vežbe za popodnevnu javnu vežbu. Nakon pokusa gostiju održaće se na vežbalištu takmičenje svih vrsta ženskih nižih odeljenja u bacanju kugle a popodne pak opet u 15 sati počće druga javna vežba, koja će pored prostih vežaba članova i članica te drugih nastupa slovenskih gostiju obuhvatiti još i skupno takmičenje članica te vežbe stranih gostiju, koji će na slet doći u velikom broju. Zatim pak nastupiće masa najstarije sokolske braće »stara garda«. Potom će nakon drugog nastupa slovenskih ženskih skupina opet slediti po četvrti put sletska scena »Tyršev san«. Ali s time sletski raspored toga dana još neće biti iscrpljen. U Barrandovu biće već od jutra tako živo kao na sletistištu. Tu će omeriti svoje sile sokolski plivači. Također i u bazenu Tyrševog doma takmičiće se u plivanju niže takmičarske odeljenje, pa i mačevalačke takmičarske borbe također su na programu. Oni, koji se prijave za takmičenje u tenisu, naće se na tenis-igralištu Sokola Praha IV, a sokolski jahači pak u Invalidovni u Karlínu, na drugom kraju Praga. Kako pak u celokupni sokolski program spada također i vežbanje i takmičenje u streljanju, to će se za sletске dane za sokolske takmičare u streljanju pripremiti streljana u Kobliškyh nedaleko Praga.

Slet prema tome neće biti samo dani sakupljanja Sokolstva, već dani tvrdog rada, tvrdih pripreva i još tvrdih takmičenja u svim granama telesnougostnog sistema. Tek u 21 sat naveče posle ovog tvrdog rada biće na Slovenskom ostrvu priredeno sokolsko veselje, gde će se naći na kratkom odmoru svi slovenski Sokoli, da se međusobno bratski porazgovore i provesele posle napornog sletskog dana.

O ostalim sletskim danima izvešćemo još u narednim brojevima.

Propaganda za svesokolski slet

Za svesokolski slet u Pragu pored ostalih propagandnih sredstava radio je jedno od najvažnijih. Ne samo da ga upotrebljavaju kod kuće u CSR i za uvežbavanje prostih vežaba članstva i naraštaja, već se svakog tedna preko radija javlja sve što je potrebno za sletске pripreve. Kasnije pak, po svojoj prilici od meseca marta pa dalje, preko praškog radija u svrhu sletске propagande održavaće se i posebna predavanja za pojedine države.

Povlastice na željezničarima za slet

Glede putovanja Sokola na svesokolski slet u Prag i natrag izdale su čehoslovačke državne željeznice sledeće vozne povlastice: oni, koji putuju posebnim sokolskim vlakovima, koje je naručio sletski odbor kod željezničke uprave ČDZ, imaju za putničke vlakove u trećem razredu popust od 60 %. U slučaju da se Sokoli voze kao pojedinci redovitim vlakovima, koji voze po voznom redu ili pak vlakovima, koje će uvesti željeznička uprava iz prometnih obzira, imaće popust od 50 %. Ovo vredi za putnike iz Čehoslovačke kao također i za one iz inostranstva. Što se pak tiče brzih vlakova ova povlastica važi samo u tom slučaju, ako druga putovanja brzim vlakom po Čehoslovačkoj republici iznosi najmanje 200 km. Sve navedene vozne povlastice vrede za članstvo i naraštaj od uključivo 15. juna do uključivo 31. jula, dok će međutim sokolska deca uživati povlasticu od 60 % i to u vremenu od 10. i 14. juna, dakle samo za vreme dečjih dana svesokolskog sleta. Svaki učesnik moraće da ima svoju člansku legitimaciju, a uz ovu i sletsku iskaznicu. Koliko će pak biti posebnih sokolskih vlakova za sada još nije određeno, jer su tek poslani upitni arci svim župama i društvima, pa će na osnovu svih prijavi željeznički oteok sletskog odbora izraditi nacrt prevoza svega Sokolstva u Prag i opet natrag.

Izložba jugoslovenske umetnosti na sletu

Slovenski oteok izvršnog odbora glavnog svečanostnog odbora za IX. svesokolski slet izvestio je na zadnjoj sednici, da je izložba jugoslovenske umetnosti na sletu osigurana te da će biti otvorena od 8. juna do 15. jula u Opěšinskom domu u Pragu te će biti sastavni deo svesokolskog sleta.

Tyrš kao profesor univerziteta (česke politehnike) 1893. god.

Novi sokolski film

Terra-film, čehoslovačko filmsko preduzeće u Brnu izradilo je oko 600 m dug telovežbački film, koji predstavlja šampiona sveta br. Alojzija Hudeca pri izvođenju vežaba na spravama i prostih vežaba. Isto tako je filmovan i br. Gajdoš.

Prelazni dar br. dr. Vanička

Na dan Nove godine posetila je br. dr. Jindru Vanička deputacija COS, da mu čestita njegovu 70. godišnjicu te da ga ujedno zamoli za dozvolu, da bi prelazni dar za prvaka u prvenstvenim takmičenjima COS nosio ime: Prelazni dar brata dr. Jindricha Vanička. Br. dr. Vaniček, koji je kao načelnik svojedobno uveo prvestvena takmičenja u COS, rado je naravno pristao na želju deputacije i tako će takmičenja za prvenstvo COS biti većno spojena s imenom bivšega načelnika br. Jindre Vanička, koji je vodio čehoslovačko Sokolstvo kao načelnik preko 40 godina, dok njegov rad u organizaciji samoj premašuje jednu polovinu stoleća.

Još o 70. godišnjici br. dr. Vanička

Svi sokolski listovi u Čehoslovačkoj, pa skoro i celokupna dnevna štampa setila se je na Novu godinu 70. godišnjice jubileja br. dr. Vanička; ta ubraja ga se među najveće muzeve bratskog čehoslovačkog naroda, kome je uspeo da po Tyršu osnovanu sokolsku organizaciju tako snažno proširi i produbi i među ostale Slovence i da nadoveže tako tesne prijateljske veze sa gotovo svim telesnougostnim organizacijama u Evropi. Glasilo COS donasa na vidnom mestu sliku brata načelnika te mu posvećuje upravo lep spomen-članak, a ujedno su tu i čestitke sadanjen načelnika COS brata Hella i načelnice s. Provaznikove, koji sedam jubilaru u ime sve svoje sokolske braće i sestara izrazuju najlepše želje. Također i jugoslovenska štampa, pored sokolske, registrirala je 70. godišnjicu br. dr. Vanička te su neki listovi o tome doneli i izveštaje.

Brojevi govore . . .

Prigodom 70. godišnjice br. dr. Vanička »Vestnik Sokolsky« donosi o tome nekoliko zanimljivih podataka sa kojima upoznajemo i naše članstvo. List među ostalim veli: Nije naime tako mnogo 70 godina života, ali ipak je to zapravo lepa hrpa meseci, dana, minuta i sekunda, koje su protekle i koje nam se počesto vraćaju u sećanje. Sedamdeset godina to je 840 meseci, 3640 nedana ili 24.568 dana i s time 1.069.632 sata. To pak daje konačni veliki broj 64.177.920 minuta te preko 3.850.675.200 sekunda, koje je doživio do 1. januara 1932. godine vođa Sokolstva br. dr. Jindra Vaniček, i ako pomislimo, da je od toga 50 godina bilo posvećeno skoro samo Sokolstvu,

a od ovih punih četrdeset načelničkoj funkciji u COS, onda možemo lako da pretstavimo, kako veliko i kako ogromno delo može da izvrši svaki pojedinac, koji se u punoj meri i svestrano posveti kojoj dobroj stvari. Br. dr. Vaniček je krasan izgled sokolske požrtvovnosti i radnosti.

Smučarski prednjački tečaj COS

Smučarstvo je u čehoslovačkom Sokolstvu upravo silno razvijeno, zadnjih godina skoro u svim župama, tako da se ukazuje neophodna potreba sokolskih smučarskih prednjaka i učitelja, koji će vežbati društvene smučarske vođe te članstvo i naraštaj uopće. COS prirediće radi toga ove godine svoj smučarski prednjački tečaj od 7. do 14. februara u Špičaku na Šumavi, koji će polaziti samo pripadnici čeških župa, jer će moravske imati svoj vlastiti tečaj. Ujedno sa prednjačkim tečajem održaće se također i tečaj za smučare-takmičare.

Posebni smučarski sokolski vlak za Štrbski Ples

Kako se za sveslovenska smučarska takmičenja u Štrbskom Plesu očekuje izvanredno velik poset — tamó će se naime istodobno održati također i smučarska takmičenja COS — odlučila je uprava čehoslovačkih željeznica uvesti za ta takmičenja i posebni ubrzani vlak iz Praga do Poprada i natrag, kojim će se osim takmičara moći da posluže i svi ostali učesnici. Iz ostalih pak krajeva CSR voziće moguće također posebni vlakovi, ako se prijavi dovoljan broj učesnika. Na svaki način smučarska takmičenja Slovenskog Sokolstva u COS u Štrbskom Plesu biće velika, možda najveća priredba te vrste u sletskoj godini u Čehoslovačkoj.

Sokolstvo u Južnoj Americi

O sokolskim društvima, koja imaju braća Čehoslovaci u nekim krajevima Južne Amerike, našim je čitaocima već poznato. Danas pak izveštavamo, da u mestu San Paolo čehoslovački Soko deluje već od 1926. godine. Slovenski izdaju tako svoj list »Brazilski Sloven«; ta u Braziliji ima također i mnogo Jugoslovena. Što se pak tiče Sokolstva najbolje se u tome pogledu nalaze Poljaci, koji već imaju 16 društava, a također izdaju svoj list »Echo Polkie w Brazilji«, koji naravno donasa i sokolske vesti.

Takmičenje na spravama praških župa

Sredinom decembra pr. god. održala su se u Pragu takmičenja za prvenstvo na spravama svih pet praških župa. Ovom takmičenju učestvovalo je 12 takmičara, dok br. Tintera, Šupčik i Gros, poznati međunarodni takmičari, nisu sudelovali. Najbolji od svih bio je br. Povýšil iz Holešovice, koji ima jedva 20 godina, ali mu svi proriču sjajnu telovežbačku budućnost.

Br. Jan Voseček (levo) i br. Bogumil Kvěch, članovi društva Tabor — osamdesetogodišnjaci („Jas“)

Iz delovanja češkog Sokola u Americi

Kako živo deluju sokolska društva braće Čehoslovaka u Ujedinjenim Državama Severne Amerike vidi se iz njihovog glasila »Sokol Americky«. Unatoč tome što američki život u znatnoj meri upliva na pojedine nacije u smeru odnarođivanja, osobito kod omladine, ipak se opaža, da se češko Sokolstvo u Americi zna da pomaže i u tom pogledu raznim načinima, koji omogućuju da se češkoj omladini učini bivanje među zemljacima prijatnim i korisnim. To je uostalom problem, o kojem se je već mnogo govorilo i pisalo i koji sve to više energično zahteva da se preduzmu sve moguće, kako se sva slovenska omladina nebi najednom izgubila u anglo-američkom moru. Zato se još uvek osnivaju nova društva. To je pak moguće uglavnom

zato, jer su češke župe jake i dobro organizovane, te tako mogu da podižu i nove jedinice. Tako će se domalo podignuti društva u Timken, Kans., East Moline, Ill., Kansas City itd. Pored novih društava ustanavljaju se također i posebna ženska sokolska društva tako n. pr. u Long Island. Izvan organizacije ima također nekoliko društava, koja su pak u većini obećala, da će se ponovo vratiti u zajedničko udruženje. Na svaki način zanimljivo je, da češkoslovačko Sokolstvo pokazuje veliku aktivnost na svim poljima, ta goji marljivo telovežbu, a također ne zanemaruje se ni prosvetna strana sokolskog uzgoja. Bilo bi vrlo utešljivo, kad bi tako ugodne vesti služili i o raznim jugoslovenskim sokolskim društvima u Americi, od kojih se još mnogo koje ne može uživiti u novo doba.

* * *

Sestra Renata Tyrševa

(Nastavak sa str. 3.)

ma i u kojem podležu oni, koji ne mogu da obrane svoje mesto vlastitim snagama i unutarnjim vrednostima.

Branimo sokolsku stvar, branimo narodnu stvar, koja je isto što i Sokolstvo, držeći se gesala svih naših slavni predaka, a koja smo izabrali također i za svoja.

Budimo jaki, snažni, kao junaci iz proteklih vremena! Biti jak, to je naša prva zadaća, jer snaga brani i štiti, jer »krepot krasí mladica i muža, »od velikoga k velikomu« težio je moćna Zabor, da bi s hrabrim činima proslavio svoju domovinu.

Budimo radni! Budućnost pripada radinom i smelom; stajala voda pretvara se u trulež, i ko u razvoju ne ide napred, taj u svetu, koji teži za napretkom, zaostaje. Budimo radni svaki za se, da postanemo moćni i sposobni, budimo pak također radni i u društvu, kojemu pripadamo, budimo radni posvuda i širim Sokolstvo također i među krugove, gde ga do sada nije bilo.

Vežbajmo svoje ruke! S veseljem se k tome vraćamo, ali brinimo se također i za to, da nam i ostala braća dorastu jakih ruku i bistrog duha!

U ustrajnosti budimo postojani i to tim više čim se više među slabije osobine narodne pojavljuju još i bezbrižnost i nepostojanost. Time što stupiš u društvo još nisi postao junak, nalik onim gipkim, mišićastim i plećatim muševima, koji pri tvom prvom koraku u sokolsku vežbaonicu uzbuđuju tvoje udivljenje, tvoje prijatno poštovanje. Također i nakon proteka jedne godine još im nećeš biti jednak. Ali se vežbaj, jačaj se, ustraj pa će također i iz tebe da uzraste mladić i muž, koji se neće stideti svojega tela i svoje snage. Ustraj, pa ćeš također i ti moći da s ponosom pogledaš na sebe. Tvoje mišice snažno će se isticati, postaću tvrde kao stena i čelik te gipke po tvojoj vlastitoj zašluzi, tvojim trudom, i kao svaki smeli čim koji si izvršio, biće ti vidan dokaz tvoje volje i ustrajnosti.

Što si pak pridobio vežbanjem, to neka ti učuva tvoj moral i tvoja smernost. Ko je uvek na vežbalištu, taj će se naučiti da se bina također i za to, da će okretnost i snagu, koju mora tamo da pokaže, znati uopće da sačuva kolikogod je to moguće u neumanjenoj meri. A s time što ćeš sačuvati sebe, zaštititiš također od pogibije i svoj narod, čiji si član. U borbi za opstanak, koju nazivljemo istorijom čovečanstva, još niko nije propao drukčije nego po svojoj vlastitoj krivnji. Egipat i Babilon podlegli su Perzijancima, Perzijanci Makedoncima, Grci Rimljanima, vladar sveta pak, silni Rim, srušio se pod navalom barbara, ali ni jedan od tih naroda nije propao, dok je u sebi imao sačuvane državljanske vrline i svežu mladenačku snagu, svaki je pak klonuo pred pobednikom, koji je bio moralniji, svaki od tih naroda bio je uništen, kada se je omeoputao, odao pokvarenosti i postao izmet čovečanstva.

Ljubimo jednakost, ljubimo slobodu! Svesti vlastite snage i mužev-

nosti ne doliči podložništvo. »Sužanjstvo je odvratno Gospodu« i »greh je hotimice predavati se u suženstvo«, veli nam junački Vratislav. Grčka sloboda počela je da propada kada je počelo nestajati grčke telovežbe, kada narod kao celina nije više sudelovao pri onim pitijjskim i neograničenim igrama i kada je čak i olimpijada postala samo obična pretstava onih bahatih atleta po zanimanju, kojima je bilo samo do koristi i slave.

Biti slobodan član društva glavni je zakon, koji se mora da nad sobom prizna, ali tome zakonu pak treba podrediti svoju volju posvuda. Gde nema reda, tamo nema ni slobode, trajne ni obezbeđene slobode. Općimo među sobom i raspravljajmo u društvu slobodno, bratski i jednako, ali učimo se svakog dana da u interesu potrebnog reda savladujemo samog sebe, da podređujemo ličnost ideji i celini te da u sebi zatiremo uobraženost kao nedostojnu svakog muža. Disciplina, koju na taj način svaki sebi nalaže, oplemenjuje srce, uzgaja čvrste značajevе, usposobljuje nas da savladujemo sebe i da budemo kadri snositi žrtve, kada to zahteva opća korist.

Takav uspeh ima da nam bude zvezda vodilja! Učimo se služiti svome narodu, jer je to najlepše i najzvišenije, čemu možemo da posvetimo svoje sile. Ljubav prema domovini posvećeno je mesto, na kojem je u antičkom kao i u modernom svetu, u starom i u novom veku, uzniknuo i uspevao telesni uzgoj. Posvuda pak, gde je iz srca izginula ljubav prema domovini, izvrgla se je telovežba u igračku bez svake sadržine, u puku i bezvrednu zabavu. Posve je prirodno i opravdano, da telesne vežbe naše omladine i muževa već same po sebi privlače, da mladenačko vrenje vežbališta očarava, da međusobno takmičenje budi junaštvo, ali ako svemu tome oduzmemo osnov ljubavi prema domovini, ako nestane narodne svesti, koja je os svega našeg života, to bi bilo isto kao kad bi s sveća otresli pelud, onda nestaje plemenitog i nesebičnog cilja a također i uzroka da se podupre rodoljublje, jer telovežba time gubi svoj općenarodni značaj, svoju višu vrednost i uopće sve, na čemu se temelji pobuda fizičke i duševne radnosti u svrhu uzgoja moralnih kreposti i ojačanja narodne otporne sile.

Tako shvaćamo sokolska svojstva, tako muževna gesla, s kojima su naši predci izišli iz svetske borbe kao pobednici i održali se. U tom smislu budimo na nje slavne uspomene, u tom nastojanju svi združeni stisnimo bratske ruke!

Zadaća je Sokolstva u životu naroda velik i oduševljavajući ideal. Gojimo zato s oduševljenim srcem taj ideal, jačajmo se i radimo za nj svakog dana, kako nam on nalaže i priznajmo odlučno pred svetom da njemu pripadamo! Napred!

Za novu godinu

(Uvodni članak prvog broja »Sokola« god. 1882.)

Opet smelim pogledom i opravdanom nadom! To nismo mogli da rečemo kad smo prvi put pisali uvodnik za drugo godišće.

Tada je naš narod prevaren i razočaran propadom i napuštao poprište javnosti; tada je zajedno s njim padao i sav uzvišeniji rodoljubni društveni život, a na neobrađenom i zapuštenom tlu uzrastao je samo korov.

Besnulo bratoubilačke borbe brzo se je razleglo po češkim njivama, materijalna mora gušila je klice života i tamo gde su se spremale da iznova izbiju.

I naših društava je nestajalo, dođuse ne više nego drugih, ali ih je nestajalo. Ona, koja su istrajala, kao i kod drugih, izgubila su delimično svoju gipkost. Tako smo sa proređenim redovima stupili onda u drugu novu godinu, sa svoju strana pomutio se češki vid, nestajalo nas je i sanjarski je odjekivao naš hod. Drugačije je danas! Vremena su se promenila u našu korist. Život je i opet prostrujao u žilama naroda, svestran život, svež i moćan. Pripremimo duševno, moralno i materijalno svoje snage. Razni pogledi stoje

jedan pored drugoga, a ne uništava više drug drugu; broj sokolskih društava opet raste, a porast je osobito velik u prošloj godini.

Pod srećnijom zvezdom počinjemo po drugi put svoj drugi godišnji put! Ali ne samo da propala društva uskršavaju, nego se dižu i nova. U starim pak sve više i više javlja se veselje i svežiji pokret. Vežbališta neprestano oživljuju junačkim duhom a javne redaju se sve češće i češće. Osećamo kako napredujemo, osećamo kako se sokolska stvar snažno jača; osećamo da nismo uzalud radili i potstrekavali i da smo s pravom propovedali pouzdanje.

Pa i samo prošlo vreme nije bilo sasvim na našu štetu. Zrno se očistilo od pleve. Opora nigde ne pravi Sokole, a što je od svega najvažnije to je, da svi najbolji pretstavnioci svoju staležu počinju da shvataju Sokolstvo. Pouzdani činiooci, inteligentni, vredni i uistinu odlučni, kojima Sokolstvo nije promenljiva moda dana, nego važna zadaća za svakog pojedinca, a u isto vre-

me zadaća u najizrazitijem smislu reči, narodna i rodoljubiva. Taj sokolski pokret zapravo je tek u počecima, ali ipak mi se čistimo, preberemo i rastemo.

U knjizi sokolske istorije završili smo poglavlje, u kojem su, s pravom ili nepravom, ispisane jadikovke o našem propadanju. Odbacimo ih! Neka samo muževna pesma samopouzdanja u buduće ponosno odjekuje iz naših grla.

Oduševljena srca spremajmo se za svesokolsku svečanost, na koju nas ova godina zove. Istupimo na njoj kao jedna velika bratska celina sa jedinstvenom i složenom misliju. Budimo daleko od svake ljubomore i oholosti pojedinaca i društava. S odlučnom voljom razmislimo o rečima koje nas zovu, i privedimo ih u delo!

Složimo se, spremajmo se, jačajmo se! Više nego ikad sećajmo se svojih gesala i ciljeva!

Vršimo svoju dužnost prema sebi i prema narodu! Napred!

Čehoslovačka - jugoslovenska uzajamnosti

Predavanje br. dr. ROBERTA FLIEDERA, poslanika Čehoslovačke republike, održano u beogradskoj radio-stanici 1. januara 1932.

Kada sam uoči čehoslovačkog državnog praznika imao prvi put priliku da vama, braćo Jugosloveni, govorim putem radija, kazao sam, da moramo još više raditi da se bliže upoznamo i da na ovom dubokom i svestranom upoznavanju osnujemo duboku i iskrenu uzajamnu ljubav i nerazdeljivu zajednicu interesa i ciljeva.

Danas imam čast i veliko zadovoljstvo, da mogu sa nekoliko reči otvoriti priredbu, koja treba da doprinese i mnogo može doprineti postizavanju ovog našeg cilja.

Prosvetni odbor Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije rešio je da priredi ove godine čitav niz predavanja o čehoslovačkom narodu i njegovoj državi, o prilikama u kakvim živi, razvija se, o njegovoj delatnosti kulturnoj i materijalnoj, o njegovim ciljevima i težnjama u budućnosti. Ali ne samo to. Prosvetni odbor Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije rešio je da priredi kurseve čehoslovačkog jezika putem radija, da bi se što veći broj Jugoslovena barem delimično upoznao sa našim jezikom, shvatio tim bolje dušu našeg naroda, i upoznao se sa njegovim duhovnim tvorevinama.

Radujem se, što je to opet Sokol, koji ide napred kao pobornik velike misli, i koji time ostaje veran svome pozivu i svojim tradicijama.

Ova je godina, Tyrševa godina, godina osnivača Sokola i svijui njegovih ideja. Ova će godina biti za sve nas, koji idemo pod sokolskim zastavama, revija svega, što je bilo do sada urađeno, revija današnjih snaga i program kako treba dalje postupati. Sokol ima još velike, suviše velike zadatke za naša dva naroda i za slovenske narode uopšte. Kazao sam već nekoliko puta, da čvrsto verujem u budućnost Slovena i ubeden sam, da će oni iz današnje umorne Evrope izraditi jedan nov, krasan svet. Neće ga izraditi nasiljem, neće oduzimati drugima, što njima pripada. Sloveni će dati u službu novog veka koji se rada, svoje sveže fizičke snage, a naročito bogatstvo svoje uistini demokratske duše, koja je žedna mira, obrazovanja, bratstva i plemenitog natecanja među narodima. Za ove ciljeve treba vaspitanja, koje nam daje Sokol. Potrebno je fizičko zdravlje i svež duh, potrebna je požrtvovna duša, puna ljubavi prema drugima i prema idealima.

U ovoj 1932. godini čehoslovački narod, a naročito Prag, očekuje vas, braćo Jugosloveni, sa iskrenim srcem. Dodite u što većem broju, da učestvujete na sveslovenskom sletu, koji će biti jedna sjajna revija naših snaga, našeg dosadašnjeg rada, našeg oduševljenja i naših ciljeva u budućnosti.

Vi ćete se ponovo ubediti o tome, kako vas volimo i kako cenimo svaku pažnju sa vaše strane.

Dozvolite mi, da spomenem jedan nezaboravljivi utisak. Bilo je to na svesokolskom sletu u Pragu 1912. godine. U to doba bila je Evropa već nemirna posle aneksije Bosne i Hercegovine od strane Austro-Ugarske. Ta je aneksija trebala da bude težak udarac za vaše narodne aspiracije; onda se već jasno videlo, da se iz teške atmosfere, kojom je Evropa bila napunjena, neće moći izaći bez rata.

Mi smo onda bili još pod tudim jarmom.

Kada su u slovenskom Pragu u veličanstvenoj povorci Sokola jula meseca 1912. godine išli čvrstim korakom ponosni, lepi i svesni Sokoli Srbije, naša radost nije imala granica i granica nije znalo također naše oduševljenje sa kojim smo ih pozdravljali. Kad su čvrstim korakom prolazili pored nas sa uzdignutom glavom i rešenom licu, mi smo osećali, da nismo sami i da u dubini duše svakog Sokola plamti težnja za slobodom Slovena i za razvitkom. Mi smo osećali da to nije sa-

Pozdravi Savezu SKJ

Novska. Sokolsko društvo Novska sa svoje redovite godišnje skupštine šalje svojoj vrhovnoj upravi bratski Zdravo! — Za upravu društva podstarešina Štefanac.

Samobor. Sa godišnje skupštine pozdravljamo bratski Savez sa sokolskim Zdravo! — Sokolsko društvo Samobor.

Glina. Sa glavne godišnje skupštine Sokolskog društva Glina šalje iskrene pozdrave bratskom Savezu. Zdravo! — Starešina dr. Metikoš.

Gacko. Sa svečanosti razvijanja sokolske zastave čete Korita pozdravljamo oduševljeno bratski Savez i sve one velike Sokole koji se obratiše našem selu. Molimo izručite naše pozdrave prvom starešini Nj. Vis. prestolonasledniku Petru. Zdravo! Odbor.

Kočane. Sa godišnje skupštine ovog društva upućujemo prvi pozdrav svom uzvišenom starešini Nj. Vis. prestolonasledniku Petru kao i starešinstvu Saveza sa željom, da istraju u sokolskom radu. Zdravo! — Starešina Džidrovič.

Šibenik. Molimo bratski Savez da izvoli prigodom glavne godišnje skupštine podastreti Njegovom Veličanstvu Kralju izraz naše podaničke vernosti i živu veru u napredak velike Jugoslavije. Zdravo! — Sokol.

Šibenik. Bratskom starešinstvu Saveza sa glavne skupštine društva želimo najbolji uspeh u radu u novoj godini uz bratski Zdravo! — Sokol.

Zlari. Braća i sestre Sokolske čete Zlari sa svoje glavne skupštine šalju starešini Sokola kraljevine Jugoslavije Nj. Vis. kraljeviću Petru sokolski pozdrav Zdravo! — Starešina Govorcin.

Prizren. Sa godišnje sokolske skupštine pozdravljamo bratski Savez. — Zdravo! — Uprava.

Teslić. Celokupno članstvo Sokolskog društva Teslić sa svoje redovne godišnje skupštine upućuje svoje najlepše želje za napredak i procvat celokupnog Sokolstva i dug život saveznog starešine. Zdravo! — Starešina Dušan J. Vuković, tajnik Ranko Marković.

Vareš. Sa prve godišnje skupštine Sokola Vareš pozdravljamo vas sa Zdravo! — Starešina Marko Mikun.

Spomenik dr. Miroslava Tyrša u dvorištu Tyrševog doma — Rad akad. vajara brata Salusa

Dani tuge i boli u Pragu

Veličanstveni poslednji oproštaj slovenskog Sokolstva od svog velikog vode

Nema više među živima staroste slovenskog Sokolstva brata dr. Josipa Scheinera. Tako nam je prošloga ponedjeljka kratko javio brzojav iz Praga. Delegacija našega Sokolstva morala je dakle da se poda na najtužniji put, koji je ikada u zadnjih desetleća poduzimao jugoslovenski Sokol tamo među severnu našu braću. Pod vodstvom našega I. podstarešine brata Gangla odvezli su se iz Ljubljane u Prag savezni načelnik br. Bajželj, br. dr. Fux i br. Švajgar, a iz Beograda međutim preko Bratislave pošli su II. podstarešina br. Paunković i savezni ekonom br. Živković. Također i Ljubljana, da počasti uspomenu umrlog brata staroste, poslala je u Prag dva svoja zastupnika, starostu Sokolske župe Ljubljana br. dr. Pipenbachera i br. Urbasa, oba općinska većnika Ljubljane.

Nj. Vel. kralja Aleksandra I. zastupao je na pogrebnim svečanostima naš II. zam. staroste brat Paunković, našu vladu pak poslanik i ministar dr. Prvislav Grizogono.

Ova izaslanstva kao i ono grada Ljubljane napravila su na svu čehoslovačku javnost najdublji utisak. Jugoslavija i Čehoslovačka našle su se također i u ovoj velikoj nacionalnoj žalosti u bratskoj zajednici.

Sastali smo se tamo u prostorijama Čehoslovačke obce sokolske s braćom ostalih sok. organizacija, žalosni i puni tuge; ta među nama nije više bilo najvećeg vode, koji nas je još pre kratko, u decembru prošle godine, baš u tim istim prostorijama tako iskreno pozdravio, pun energije i zdravlja... Tih pozdrav njegovog prvog zamenika, brata dr. Stanislava Bukovskog, prvoga podstarešine ČOS, u kratkim rečima potvrđivao nam je, da je smrt brata staroste gola i trpk istina. I naš put? Naš put imao je dakle sada da nas vodi najpre tamo u veliku Fügnerovu vežbaonicu Praškoga Sokola, gde je pre toliko vremena umrli brat po prvi put prestupio prag sokolskog rada i delovanja. I tamo je sada počivalo njegovo mrtvo telo tik pred spomen-pločom Tyrša i Fügnera. Baš tamo je bio postavljen odar, gde su svojedobno počivali osnivači Sokolstva... Njih je sledio i njihov verni i odani učenik i učitelj daljnjih pokolenja.

Tiho smo stupili u inače tako živu vežbaonicu i nemo upirali svoj pogled u les, koji nam je kao zadnji pokrov skrivao pokojnog vodu. I sve je već tamo bilo unaokolo puno venaca, među njima oni od predstavnika republike br. dr. Masaryka, Nj. Vel. kralja Aleksandra, Čehoslovačke obce sokolske, Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije, Saveza Slovenskog Sokolstva, jugoslovenske vlade i svih sokolskih i ostalih organizacija i ličnosti. Uz les stajala je počasna straža Sokola i vojske, jer je br. dr. Scheiner bio i prvi generalni inspektor čehoslovačke vojske i njen prvi generalisim u burnim oktobarskim danima godine 1918. Članovi Praškoga Sokola i redovi praške posade 28. puka »Tyrša i Fügnera« čuvali su mrtvog Sokola...

Put nas je vodio i dalje. Tih smo se opostili od mrtvog brata staroste, izričući svoje saučesne braći matickog društva, koji su obavljali žalobnu svoju dužnost u Fügnerovom domu, i uputili smo se prema pokojnikovom stanu, da tamo u ime jugoslovenskog Sokolstva naš I. podstarešina brat Gangl izrazi sestr. dr. Scheinerovoj i rodbini naše duboko saučesne nad britkim udarcem usuda. Bilo nam je pri duši tako teskobno, kada smo pred noć stupili opet u prostorije, gde se je tako reći u večnom promišljanju i razmatranju za Sokolstvo porodilo toliko srećnih misli, koje su se zatim ostvarile u izvanredno uspešna i velebna dela. Cio niz događaja poslednjih dvaju decenija leteo je mimo nas ogromnom brzinom i prikazivao nam lik staroste br. dr. Scheinera u svojoj njegovoj veličini i svetlosti. Svesokolski sletovi, sletske scene, razna takmičenja, zborovanja, ekspedicije itd. Ta svima i svemu je bio br. dr. Scheiner duša i voda, vredan učenik svoga Majstora. Teško, izvanredno teško nam je bilo pri sreću, kada smo ostavljali družicu i rodbinu pokojnog brata staroste...

Prag je ogroman, skoro milijunski grad, i smrt pojedinca ne opaža se i ne oseća u toj tako velikoj masi ljudi, kao u manjim mestima. Ali također i u tom žalosnom času videla se iznimka. Svi praški listovi, koji se uistinu ubrajaju među vodeće novine čehoslovačkog naroda, dan za danom donášali su velike članke o umrlog starešini slovenskog Sokolstva i sve to veći je postajao njegov lik u značenju za čehoslovački narod i za slovenski rod uopće. Pored članaka pak sve više su se množile vesti i upute raznih sokolskih župa i saveznog vodstva glede pogreba te svih mogućih korporacija Velikog Praga, njegove okolice i svih gradova, da, skoro svih krajeva Čehoslovačke. U predvečerje pogrebnog dana pak opažala se je također i po ulicama tu i tamo po koja skupina Sokola u kroju.

Prag je pokazao, svu svoju bol, svesan, što je on izgubio, što sav narod, što svi Sloveni...

U petak, na dan pogreba, svanuio je dan lep, suh i sunčan. Tamo prema palači Praškoga Sokola počelo je kretanje masa, koje su želele da se još jednom oproste od umrlog staroste i borca. Na desetine tisuća Sokola, pripadnika raznih drugih organizacija i pri vatnika defiliralo je mimo lesa umrlog vode naroda i stisnutog srca odlazili su iz vežbaonice braća, prijatelji, srodnici. Prema podnevu stiska naroda je bila tako velika, da su se, obzirom na ogromnu frekvencu po ulicama, u su-

poljskog Sokolstva br. Zamoyski kao predstavnik Saveza Slovenskog Sokolstva, koji je rekao sledeće:

Srdačno smo Te pozdravili u svojoj sredini pred par meseci u zlatnom Pragu, čestitajući Ti sedamdesetogodišnjicu. Došao si među nas iz samoće Tatranske Poljance, gde se Tvoj veliki i jaki duh borio sa bolešću tela. Još pred mesec dana predsedavao si sednici Saveza Slovenskog Sokolstva, kojemu si bio predsednik. Raspravljali smo o svesokolskom sletu, koji će se održati ove godine u proslavu 100-godišnjice rođenja

Medutim pak sakupljeno Sokolstvo i vojništvo u oštrom koraku već je otvorilo ogromni sprovod, koji se je kretao raznim ulicama prema Vaclavskom trgu i od tamo Fochovom cestom prema Oljšanima. Mnštvo od 6000 Sokola, za kojima je sledilo nekoliko tisuća sestara, tiho, bez glasa, otsečenim koracima nemo je defiliralo mimo kuće svog staroste i tek snažni akordi glazbe 28. puka »Tyrša i Fügnera« tu i tamo presecali su grobu na tišinu usred milijunskog grada. Skoro jedan sat i po trajao je pogreb. Kada se je pak udaljio od Vaclavskog trga, ovaj se časovito obvio pot-

Sokola kraljevine Jugoslavije brat Gangl, koji se u ime Saveza Slovenskog Sokolstva i jugoslovenskog Sokolstva oprostio od pokojnog brata staroste ovim rečima:

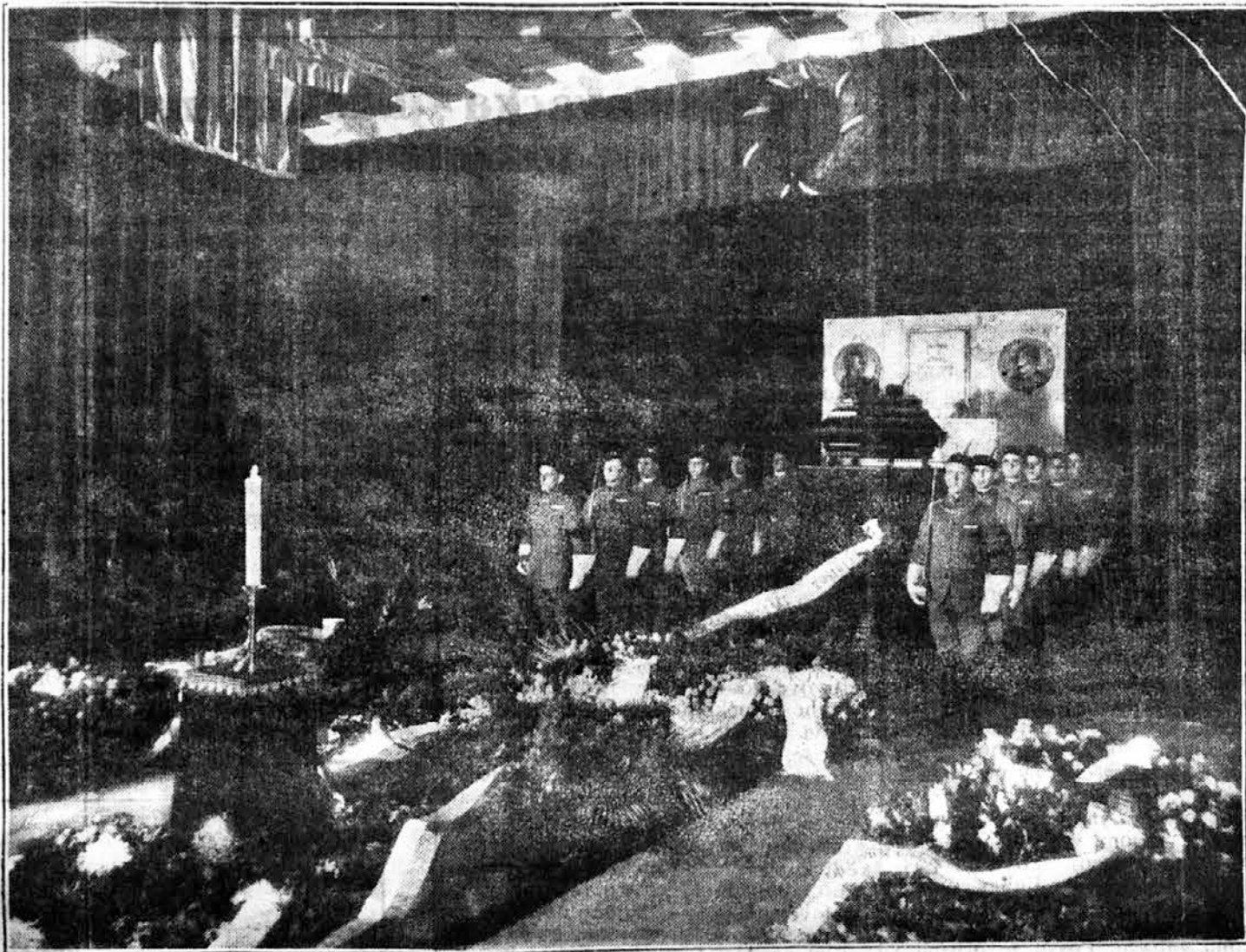
Kadgod smo se slovenski Sokoli dosada pripravljalili na put u Prag, uvek nas je tamo zvao kakav veći sokolski događaj ili poziv bratskih srca da sudelujemo na većim priredbama i svečanostima. Te su služile uzdignuću časti i ugleda sokolskog imena, produbljivale i učvršćavale naše bratske odnose, i s njima pak vraćali smo se svaki u svoju domovinu s novim oduševljenjem i s novim osnovama da smo se s još većim žarom opet latili sokolskog rada, na koji nas uvek potiču oni isti sokolski ideali, jednako plameni i svetli u bratskoj republici kao i po svem slovenskom svetu.

Danas pak to je posve drukčije! Danas nas je pozvalo u Prag zvono smrti, pozvala nas je tuga, koja je strahovito potresla svako sokolsko srce i svu veliku sokolsku porodicu po svim slovenskim zemljama, koja je sav slovenski sokolski svet pogodila kao ostrica mača, koji je slepo udario po svima nama s tolikom snagom, da se je žalost iz sokolskog tabora sa svom svojom gorkošću i krutošću svalila na sve Slovenstvo, gde je ime brata staroste dr. Scheinera jednako značilo i u jednakoj časti živelo, kao što je značilo i živelo među nama Sokolima, združenim u Savezu Slovenskog Sokolstva. Značilo je i živelo, kada je bio živ, a znači i živi i sada, kada je mrtav. Ta brat starosta dr. Scheiner bio je svojina svega Slovenstva, a ipak je bio najviše naš! Naš je bio sav, sa svojom velikom dušom, sa svakim kucajem svog sokolskog srca, sa svakom svojom mislju, sa svakim činom i sa svakom rečju. Dobri usud je hteo, da je još kao mladić imao sreću da stupi u najbliže odnose s dr. Miroslavom Tyršem, tako da je sokolsku ideju crpeo upravo iz njegove duše i da se je napojio sokolskim oduševljenjem upravo iz njegovog srca. — I kada je brat starosta dr. Scheiner one crne godine Tyrševu smrti tražio njegovo truplo u kraju nesreće i kad mu je konačno uspeo da nađe ostanke tela svog velikog učitelja, doneo je u Prag Tyrševu sreću, da ga preda braći i sestrama u domovini. I čini mi se, da je to sree najbolje sahranio u samome sebi, da u njegovim grudima i dalje živi i kuca u svoj lepoti, dubini i iskrenosti neugasivog svog plamenog rodoljublja. I tek danas, kada je to srce prestalo zauvek da kuca, kada se je umirilo od borba i vihora, koji su oko njega besneli, kada se je ustavilo u neprestanom poletu u visine sokolskih ideala, da su se zauvek smračili njegovi bistri i uvek sve optimističniji pogledi u širine Slovenstva — tek danas je to srce u sreću prešlo na sve nas — postalo je najdragocennija svojina svih nas, svojina svega slovenskog Sokolstva.

Našeg milog brata staroste koji je znao da s toplinom sokolskog bratstva, svojom uverljivom rečju, svojim kremen-značajem i svim svojim bistvom pridobija i pobedjuje, našega prvoga brata i vode, tog neumoljivog borca za pravdu i istinu, nije telesno više među nama, da bi nas bodrio, poticao, oduševljavao. A čini mi se, slutim i osećam, da je tu među nama njegova sokolska svest, da čujemo njegovu poslednju želju i njegovu zadnju poruku, njegovu očinsku i bratsku opomenu, koja nam govori i prelazi od pokolenja na pokolenje: »Braćo i sestre širom slovenskog sveta, koje sam vas grlio s jednakom ljubavlju Tyrševog u mom sreću živućeg srca, gledajte, da plodovi moga života ne ostanu neiskorišćeni; živite u lepoti sokolske ideje, da nama, koji smo dokončali svoje delo, bude sladak pokoj u vašim dušama i da se kucaj srca javlja u lepoti i veličini Slovenstva budućih vekova!«

Mi sve to primamo u se s punom svešću odgovornosti!

I kao što je bila Tvoja bratska ljubav, predragi naš starosta, velika i sveta prema svim Slovenima, tako je još posebno toplo svetlila nama slovenskim Sokolima, koji smo u Tebi gledali i cenili najuzornijeg brata Sokola. Danas prilazim da iskažem dostojnu počast Tvojim svetloj uspomeni, da se zahvalim i poklonim u ime milijunskih sokolske vojske Tvojem prahu. A sa sobom ponećemo Tvoju oporuku, da ju objavimo svaki svome narodu i da ga pozovemo, da po njoj živi i radi: »U krepo-

U Fügnerovoj vežbaonici Praškoga Sokola

sedstvu Praškoga Sokola morale preduzeti potrebne mere, da se nebi zaustavio promet. Ali je već u to stiglo i vojništvo, pa po svim ulicama, kuda je imao da kreće sprovod, napravilo jak špalir.

Prag je na prvi pogled pokazivao sliku svesokolskog sleta. Sve ulice pune ljudi, stupanje sokolskih četa, sabiranje vojnih jedinica, sve je ukazivalo, da će domalo početi po Pragu manifestacijska povorka, kojih je već toliko bilo, a kojima je br. dr. Scheiner bio voda. Ali nigde nije se čuo glas glazbe ili fanfare, tiho, resko odjekivali su praškim ulicama samo koraci sokolskih jedinica, pa također i na licima sakupljenih Sokola i Sokolice vladala je dostojanstvena ozbiljnost. To je bio dovoljan znak, da će biti uistinu povorka, sokolska povorka, ali u kojoj će Sokoli pratiti svog vrhovnog vodu, svoga starostu na njegovom poslednjem putu, tamo na većno počivalište, na Oljšane.

Medutim, kada se je po ulicama razvristilo Sokolstvo i vojništvo, te se natisnule tisuće gledaoca, kojima nije bilo moguće da u sprovodu učestvuju, počeo je da se zaustavlja također i sav ogromni promet preko Vaclavskog trga, počelo je da zamire pulsiranje ovog velegrada. U vežbaonici maticnog Praškoga Sokola počela je za pokojnim starostom žalobna svečanost u prisutnosti predstavnika Čehoslovačke republike br. T. G. Masaryka, celokupne vlade, predstavnika čehoslovačkog javnog života, među kojima su bili zapaženi dr. Kramář, Klobač, predstnik senata dr. František Soukup, predstnik komore Malypeter, svi rektori uniiverziteta u ČSR, vrhovni načelnik grada dr. Baxa, predstavnici slovenskog Sokolstva, poslanici i drugi dostojanstvenici. Prisutna je bila također i porodica pokojnikova kao i sva rodbina. Velika vežbaonica bila je prepuna.

Na govorničku tribinu stupio je tada I. podstarešina ČOS brat dr. Stanislav Bukovsky, koji je u ime celokupnog čehoslovačkog Sokolstva izrekao u svom oproštajnom govoru krasne reči, naglašujući pri tom izvanredne zasluge br. dr. Scheinera za sokolsku stvar uopće, a za čehoslovačko Sokolstvo pak još naročito. Njegov s citatima iz Tyrševih spisa protkani govor učinio je silno dubok utisak. U ime vlade nato govorio je ministar narodne odbrane dr. Viškovski, koji je naročito istakao pokojnikove zasluge za organizaciju čehoslovačke vojske. Odmah za njim uzeo je reč starosta

dr. Miroslava Tyrša, a nikako ni smo mogli da slutimo, da ćemo se s Tobom zauvek tako brzo oproštati, odavajući Ti svoju poslednju poštu.

Starosta brat dr. Scheiner kao učenik Tyrša bio je vredan sledbenik Fügnera, radeći sa naporom za vrednost Sokolstva, za proširenje sokolske ideje. Vera u veliku misiju Sokolstva, u slobodu, u slovensko bratstvo okitila mu je čelo oreolom ideje.

Ono što je Tyrš zamislio i začeo, brat dr. Scheiner razvio je i dovršio. Bio je verni izvršilac Tyrševih oporuka, koju je Sokolstvu predao pred svoju smrt. Posmatrajući uzore antičke kulture nastojao je da kroz Sokolstvo uzgoji ideal savršenog čoveka, a usavršavanjem pojedinca imao je da se podigne i sav narod.

Vernost prema svome narodu bila je misao vodilja brata dr. Scheinera kroz ceo njegov život. Iz nje crpeo je snage za borbu protiv tlačitelja naroda i za oslobodjenje svoje otadžbine dao je svoje najbolje sile. I kada je nakon grozota svetskog rata slovensko Sokolstvo opet ustalo, stajao je na njegovom čelu.

Otišao je čovek velikog značenja, vatreni patriota, koji je svojoj radini život posvetio svome narodu i širenju slovenske ideje. Znao je i uvideo, da je snas slovenskih naroda u složnoj saradnji.

Danas u ime velikih redova Sokolstva od Vltave, Save i Visle, a i u ime onih, koje je zli usud oterao u emigraciju, u ime sve braće i sestara blagoslivljaj našeg zaslužnog i nezaboravnog starešinu. Sećajući se njega možemo da naučimo samo jedno, a to je: slovenska sloga, iz koje raste slovenska moć, treba da uzme sebi za uzor našeg sokolskog vodu.

Slava njegovoj svetloj uspomeni!

Na koncu pak oprostio se je od pokojnika u ime sokolske matice Praškoga Sokola prvi podstarosta br. Vladimír Müller, koji je u svojoj velikoj tuži jedva završio svoj ganutljivi govor.

Žalobna svečanost u vežbaonici bila je zaključena pevanjem državne himne. Tužno su Sokolskim domom odzvanjali turobni zvuci fanfare, kada su Sokoli preneli les na topovsku lafetu »crne baterije«...

punom tamom za jednu punu minutu u znak žalosti, što se je dosada dogodilo samo jedanput i to u doba prevrata. Inače je pak br. dr. Scheiner tako reći prevrat vodio i završio, kada se je onim danima preuzeo zapovedništvo nad Pragom.

Da li da nabrajamo red sprovoda? Ne! Dovoljno je da se zna, da je po svojoj veličanstvenosti i po broju učesnika i gledaoca nadmašio sve dosadanje kojih je bilo u Pragu, iako je obavljen u potpunoj tišini. Učešće svih slojeva naroda, zastupstva iz svih krajeva Čehoslovačke, iz svega slovenskog sveta i ostalog inozemstva dokaz je, da je napustio svoj zemaljski put muž, kome nije bilo ravnog. Sokolstvo ga je zato ispratilo u svojoj sredini, kao i što je sav svoj život proživio usred njega i za nj.

Usred savršene tišine, na prostranom trgu kralja Jurija Podjebradskoga počeli su da odzvanjaju akordi večno lepe državne himne »Kde domov můj je« i zatim slovačke »Nad Tatrou sa blýska«, kada je u pratnji sokolske konjice i »crne baterije« lafeta odnicala prema Oljšanima...

Sledećeg dana u 9 sati pre podne izvršeno je upeljenje mrtvog tela dragog brata staroste. Pored rodbine pokojnika, sabrali su se u starom krematoriju zastupnici vlade, vojske i Sokolstva, da se konačno, uz pesmu orgulja i sviranje koral i državne himne oproste od svoga staroste. Tuga i leden zavlada je u našim srcima, kada nam je iz gomile sveća i venaca izginuo s očiju les, i mnogi i mnogi sedi sokolski borci brisali su suze, koje je lila bratska ljubav i poštovanje...

Bilo je svršeno!

U PANTEONU.

Istoga dana popodne u 5 sati održana je u Panteonu Narodnog muzeja svečana komemoracija, na koju su došli, pored pokojnikove porodice, delegacije Sokolstva, predstavnici civilnih i vojnih vlasti te raznih organizacija. Komemoracija počela je pevanjem Försterovog Himnusa, koji je izvodilo Udruženja praških učitelja. Kao prvi govornik nastupio je profesor Komenskog univerziteta dr. Albert Pražak, koji je u svom dubokom govoru ocrtao veliko značenje ličnosti br. dr. Scheinera za čehoslovački narod. Nakon tog silnog govora dr. Pražaka, koji je ostavio najdublji dojam, otisvao je poznati Ondříčkov kvartet I. deo Dvořakovog kvarteta u As-duru. Tada je uzeo reč prvi zam. starešine Saveza

stima i težnjama Sokolstva leži budućnost Slovenstva

Tako počašćujemo Tebe i uzveličavamo Tvoje ime, Tvoje delo i Tvoju uspomenu!

Govor brata Gangla učinio je na sve prisutne neizbrisiv utisak, koji su osećali veliku ljubav, koju je slovensko Sokolstvo gojilo prema svom osni vaču i vodi. Zatim se u ime bugarskih Junaka oprostio od pokojnika — predsednik Junaka prof. dr. Vatev. Dirljiv bio je govor kneza Dolgorukova, koji je u ime ruske emigracije izrekao velikom prijatelju ruskog naroda zahvalu i svako priznanje za velike zasluge i potporu, koju je br. dr. Scheiner učinio ruskoj emigraciji. Načelnik glavnog generalnog štaba čehoslovačke vojske general br. Syrový izneo je u lepim i uverljivim rečima zasluge br. dr. Scheinera za organizaciju čehoslovačke vojske. Za Slovenski institut govorio je o br. dr. Scheineru kao velikom Slovenu ing. Evstah Melzer. Pokojnika setio se i Narodni savet, čiji je br. dr. Scheiner bio jedan od najistaknutijih članova, kojemu je u oktobarskim danima 1918. bila poverena vrhovna komanda nad čitavom armadom nove čehoslovačke republike; u njegovo ime oprostio se od svog saradnika prof. dr. Nemec. Lep je bio govor ministra n. r. ing. Bogdana Bečka, koji je govorio u ime čehoslovačke narodne demokratije, a vrstu govornika zaključila je gđa. Smolařova-Cap-

kova, koja se oprostila u ime Udruženja slovenskih žena.

Nakon govora hor Praskih učitelja otpjevao je državnu himnu i time je komemoracija bila završena.

Našeg prvog vođe, dobrog brata dr. Scheinera nije više među nama. Ostavio nas je, da se pridruži svojim uzorima, Tyršu i Fügneru. Ali on živi među nama još uvek kao svetao primer sokolske misaonosti, uzoritosti, radnosti i požrtvornosti. Telo umire, duh pak ostaje večan! Naša je dužnost da nastojimo svi mi, koji ostadosmo, da kročimo njegovim potevima, da savesno i verno ispunjujemo dragovoljno preuzete sokolske dužnosti i da svaki prema svojim silama pomazemo graditi veličanstveni hram slovenske sokolske zajednice, kome je udario tako čvrste i postojeće temelje baš naš umrli brat starosta dr. Scheiner. S tim ćemo mu postaviti ne samo trajan spomenik u svojim dušama, nego ćemo i u istini ispuniti onu zadaću, koju mora da izvrši svaki Soko, svaka Sokolica. Zrtve, koje je prineo na oltar domovine i naroda br. dr. Scheiner, moraju da nam budu izgled, kako da se odužimo njegovoj upomeni, a na dobro i čast naše otadžbine, naroda, Sokolstva i Slovenstva.

Neka je večan spomen umrlom starosti, sokolskom i narodnom borcu bratu dr. Josipu Scheineru!

0 komandi u Sokolstvu

Br. Knežević je s člankom »O komandi u Sokolstvu«, koji je izišao u 1. broju ovogodišnjeg »Sokolskog Glasnika«, ocenio predlog za nove jedinstvene zapovedi za redovne vežbe, a koji je već na osnovu postojećih zapovedi u župi Novi Sad izradio savezni TO. Članak je međutim objavljen kada je savezno načelništvo već propisalo nove zapovedi.

Sud br. Kneževića proizvire u velikom delu iz nepoučenosti. Smatra dakle dužnošću da pojasnim smernice, koje su vodile odbor (br. Vojinović, Teodorović, Sulce, Jeras, Prosenec, Trček) da izradi nove zapovedi.

TO je zboru župskih načelnika i načelnica 17. X. pr. god. predlagao izmenu dosadanih zapovedi s time, da bistveno preuzmemo vojničke zapovedi, ali da izlučimo iz njih sve strane izraze te da ih bar tako delomice prilagodimo našim potrebama. Predlog su saglasno i bez prigovora (2 župe, ukoliko se sećam, bile su uopće protiv vojničkih i za stare zapovedi) odobrile sve 24 prisutne župe. Za čiste i nepromenjene vojničke zapovedi nije se zauzelo niti jedan! Stvarne namere, koje navada br. pisac, imao je ispočetka također i savezni TO. Ipak smo se uverili, da učenje dviju vrsti zapovedi našim vežbačima ne pravi nikakvih teškoća, tim manje, jer su razlike među njima upravo neznatne, a za nas tim značajnije. Već godinama svi se naši vežbači-vojnici hvale, da su vojničke zapovedi odmah naučili, a kretanje su već i onako znali. Teškoće su samo prividne, na papiru; u zbilji pak skoro i ne postoje. Ono što uzima vreme za učenje to su redovne vežbe, ne zapovedi. Naša braća pak vežbe znadu i zato je vojski prištedena sva odnosna obuka. U tom također ni od župa nismo dobili nikakvog prigovora; očigledno je, da su posvuda u državi stekli jednaka, dobra iskustva.

Mišljenja sam, da za vojsku nije važno, da mladići, koji u nju stupaju, već poznaju čisto vojničke predmete. Odlučno je pak to, da je mladić čvrstog tela, okretan, bistrog razuma, zdravog morala, poslušan i uzgojen u domoljubnom duhu. Tvrdim, da velika većina naših vežbača u dovoljnoj meri odgovara svim zahtevima, odnosno da ima sve te osobine. Naša je zadaća da uzgojimo narod i s tim posredno također i vojsku tako priprave mladiće, između kojih će mnogi pre 18 meseci biti dobri i vredni vojnici. Od tako usmerenog rada Sokolstva imaće baš vojska sve koristi, koje samo može da poželi.

Mrske tudice iz zapovedi smo odstranili zato, jer Sokolstvo mora da bude brižan čuvar celokupne narodne svojine, zato također i brižan čuvar čistog narodnog jezika! Ako se kome hrpa tudica čini malenkost, ne čini se nama. Kroz 150 godina morala se je ogromna većina Jugoslavena da silno bori pre svega za svoj jezik, za svaku svoju reč. Ljubav prema jeziku i prema svemu što je istinski naše učinila je, da nas je jedno stoleće i po stajalo trpljenja. Prva dužnost Sokolstva je da goji dosledno i oduševljeno ljubav za sve što je narodno; niti drugi inače »praktični« obzir ne smeju da nam mute tu ljubav. U tom smeru morao bi da deluje naš »nacionalizam«!

O oceni zapovedi napravio ne mogu da odgovaram, jer je njihov konačni primljeni oblik ponešto drugačiji i sud br. Kneževića za nje više ne vredi ništa. Greške, koje pisca naivše mute

(»razbroj« umesto »razbroj« te »napred stupaj« umesto »stu-paj«) očite su tiskarske greške, koje su kao takve upoznale sve naše župe. Zašto još do danas niko nije izneo sud o vojničkim zapovedima, to je zasebno pitanje. Reći ću samo toliko, da ima čak i mnogo časnika, koji te promene žele na jedan dosledan i jugoslovenski način. Inače su vojničke zapovedi samo — »privremene«.

Koje ćemo zapovedi u Sokolstvu upotrebljavati još osim vojničkih to je isključivo naša stvar. Ako smo takve zapovedi propisali (n. pr. tačke 36, 37, 38 i 48 predloga) zastalno ih trebamo. Također se br. Knežević muti, ako za prividne greške krivi župu Novi Sad. Br. Knežević bi morao da zna, da po našem uređenju predlagatelj takovog nacrta mora da bude jedino savezni TO. Također i predlog o zapovedima izradio je savezni TO, iako na osnovi već postojećih zapovedi u župi Novi Sad.

Pisac pita »imamo li mi prava da menjamo vojničke komande, koje su propisane ukazom Nj. Vel. kralja?« Naravno da imamo to pravo, jer ih menjamo za svoju potrebu, a ne za potrebu drugoga. Zašto pak pita: »imamo li pravo da pod imenom vojničke komande dajemo narodu ono, što u suštini nije vojnička komanda« uopće ne razumem, jer nikada niko nije tvrdio, da su naše zapovedi čisto vojničke. Svak razume, da po izvršenim promenama vojničke zapovedi nisu već »vojničke«, nego sokolske. Skrajno je neukusno i — blago rečeno — neumesno mi se pak čini da se u takove stvari meša kraljeva osoba. To nebi smeo da čini Soko, a još manje vojnik.

Naposletku treba da kažem, da je savezno načelništvo izdalo same zapovedi jedino iz nužde, jer udžbenik pre 4—5 meseci nebi mogli da izdamo. Inače nam je pak važno pitanje: da li da kažemo »Pravilo o komandi« ili »Pravilo o strojevim vežbama« uistini posve od sporednog značaja. U saveznom TO znamo, da će po vežbaonica najvažnije nove zapovedi upotrebljavati pravilno, također iako nema odmah pri ruci udžbenika. Toga uostalom TO već izrađuje.

Imam osećaj, da pisac ima pre-malo razumevanja za važnost naših celokupnih težnja, koje su delomice druge i drugačije od onih vojske.

Nekoje opaske ocenjivačeve su pravilne te ih je također i odbor za izradu zapovedi uvažio, a da mu inače nije bio znan članak br. Kneževića, koji je, kako je i rečeno, prekasno izišao.

Trček Stanko — Ljubljana.

Sokolska radio - predavanja

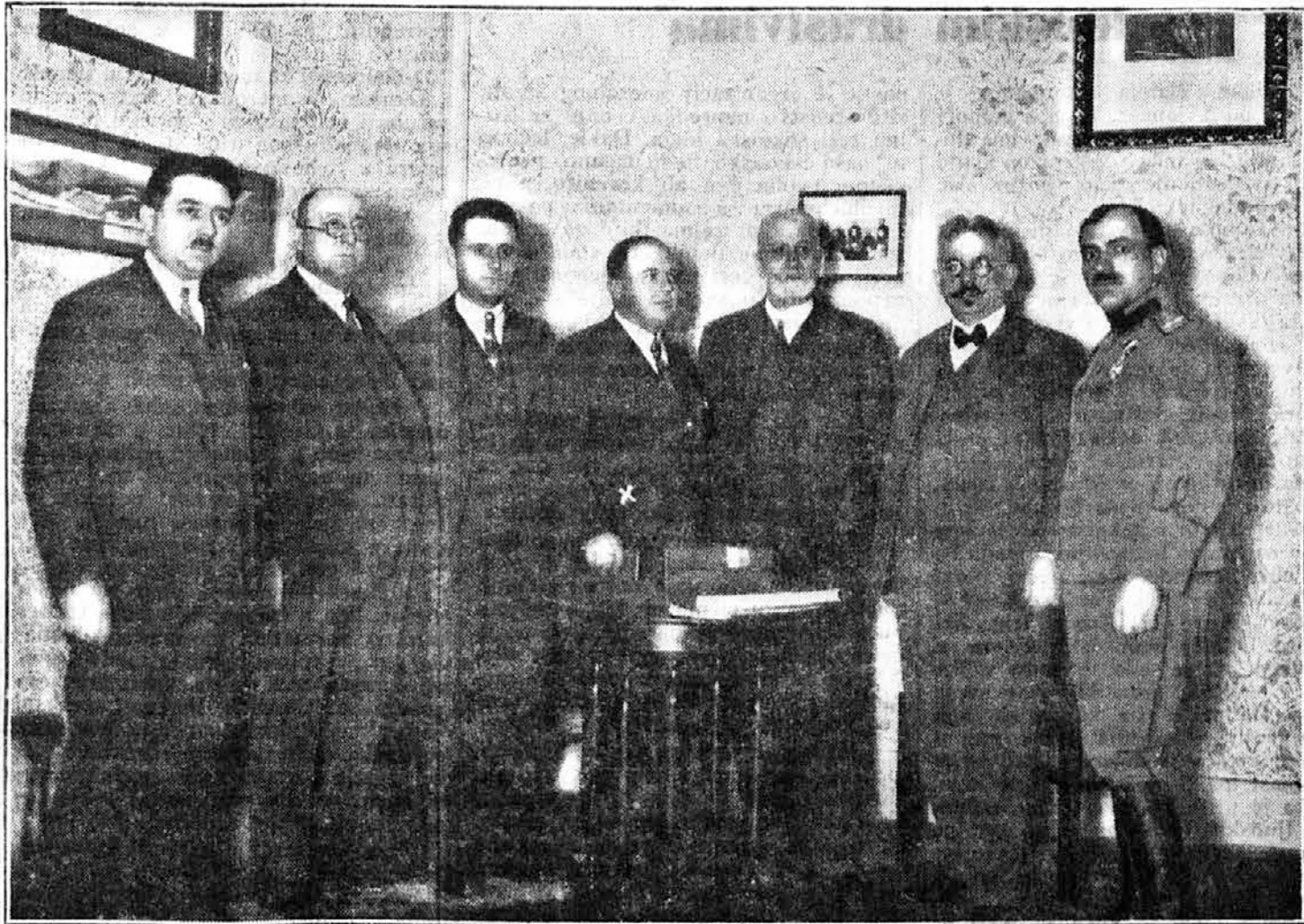
Sledeća sokolska radio-predavanja drže se (radio-stanica Beograd):

dne 22. o. m. predaje br. dr. M. Glavinic o temi: »Sokolstvo i univerzitet« omladina;

dne 5. februara predaje br. Ivan Lovrić o temi: »Istra«.

Predavanja se održavaju svakog petka od 20 do 20.30 sati.

Poseć ministra za fizičko vaspitanje br. dr. Kraljevića Savezu SKJ

Sa poseta ministra za fizičko vaspitanje br. dr. Kraljevića (X) Savezu SKJ

Dne 11. o. m. prvi jugoslovenski ministar za fizičko vaspitanje naroda, brat dr. Dragan Kraljević, učinio je poset Savezu Sokola kraljevine Jugoslavije.

Ministar je došao nenadano i nenajavljen ipak su se u prostorijama Saveza u času njegova dolaska našla braća: potstarešina br. Paunković, tajnik br. Brozović, ekonom br. Zivković, predsednik olednog fonda br. dr. Dra-

gić, blagajnik br. Branovački i potpu-kovnik br. Pavlović.

Ministar brat dr. Kraljević, živo se interesovao za sav rad i sva pitanja organizacije pa su mu prisutna braća u tome dala najdetaljnije informacije, pokazivši mu tom prilikom i sva odeljenja Saveza i savezno poslovanje. Ministar brat dr. Kraljević bio je očito ugodno iznenađen sa svime

što je video, izrazivši osobito zadovoljstvo nad radom i savesnošću, kojom radi uprava Saveza, odnosno savezna kancelarija.

Pri oproštaju, iza gotovo dvosatnog razgovora, ministar brat dr. Kraljević opetovano je izjavio, da će se u svom radu oslanjati na Savez SKJ i da će poštovati njegove želje i predloge.

Sokolsivo na selu

Ideja Sokolstva i njen vaspitni značaj počela je da prodiru u najudaljenije kutove naše države. Počela je da niče i po selima, gde se za to dosad ni pomena nije imalo. Ona je bacila svoje moćne zrake i na seosku omladinu, probudila je svest seoske omladine ka boljoj budućnosti, otrela ih iz učmalosti iz dosadnjeg uobičajenog života iz uskog kruga misli i povela pravim putem. No, još je ovo nedovoljno, još je ono u začetku. Potrebno je da mu se sa svih strana pri-tekne u pomoć, da mu se pruži mogućnosti, da se ono pravilnim tokom razvije. Ako se začetak ne bude pravilno razvijao, sve će biti uzaludno. Danas je uobičajeno da svak o selu piše i idealise iz toplih kancelarija, no slabo se to privedi u delo. Sve se to upućuje učitelju. On je sve i sva kad treba da se radi. Jest, tako je! Učitelj sve prihvata i rado gleda da u svome selu sprovede sve organizacije, koje u selu nose karakter prosvete. Učitelj je u selu centar oko koga se sve okreće. Učitelju se preporučuje da poznaje: medicinu, ekonomiju, religiju, Sokolstvo i sve druge grane prosvete. A zašto se nebi lekaru, ekonomu, svešteniku, advokatu i bankaru preporučilo da poznaju metodiku, da poznaju karakter seljaka, pa da i oni bace koje zrno prosvete. Čast izuzetima, koji služe za primer, no oni su retki »ko bele vrance«. Učitelj ne žali svoje snage, on ih upotrebljava do iznemoglosti. A kakav je njegov život? Celog dana u prašnjoj učionici, uveče u stan, opet u zgradu nehiđijensku, teskobnu. Nikad odmora! I to sve za drugoga, a ništa za sebe.

Najpozvaniji da pomognu Sokolstvu na selu to je Sokolsko društvo, pri kojem je četa osnovana, Sokolsko

društvo je važan faktor, koji treba da pomaže Sokolstvo na selu i da mu daje uputstva za rad. Dosada su dokazala slabo interesovanje za selo. Ovakav rad je za osudu. Kako će napredovati Sokolstvo na selu, kad ne dobija od nikoga nikakva naročita uputstva. Nije dovoljno samo da se osnuje i da Sok. društvo može podneti izveštaj da je u svojoj okolini osnovalo toliko i toliko četa. Nije dovoljno ni to, da četa samo dobija »Sokolski Glasnik« i druge novine. Sokolstvu na selu treba posvetiti što veću pažnju, ako želimo da ono donese našoj državi pozitivne rezultate. Treba omladini dati volje i poleta za rad. Pozvani da ovo naročito pomognu, neka obrate što veću pažnju seoskim četama, naročito im treba ukazati materijalnu pomoć. Jer dok Sokolstvo po gradovima zimi radi u školskim sokolanama, na selu rade na otvorenom polju po snegu i blatu. Napominje se svesokolski slet u Pragu i o njemu se piše više od godine dana a ja ne vidim da se štogod pred-uzelo kod seoskih četa da i one posete taj slet. Ne daju im se nikakve vežbe, niti im se što napominje da rade. Ako se od društva što potražiti, odgovara: »Ako imate radite, ako nemate ostavite«. Ove reči pokazuju, koliko je varoška inteligencija naklonjena selu. Ovo nije ni izbliza sokolski — bratski. Kao jedan od onih koji gaje Sokolstvo na selu, upućujem apel pozvanim da što pre energično pred-uzme mere da se i Sokolstvo na selu pomogne i da mu se dadu sredstva za rad, kako bi i ono moglo presustovati svesokolskom sletu u Pragu. Naše države snaga je u selu. Zato se pozvani ozbiljno okrenite selu.

Vuk. Božović.

Pišite svi!

U »Sokolskom Glasniku« susrećemo uvek gotovo ista imena. Prema broju onih koji su stupili u sokolske redove ne može se reći da bi broj tih imena bio jako velik. Staviše, čini se da je broj onih koji u »Glasniku« pišu prilično malen. Odakle to? Ne može nitko ni pomisliti da u Sokolu nema više ljudi sposobnih da nešto napišu, kad se zna, da je u Sokolu okupljeno dobrim delom baš ono što je u našem narodu najbolje. Neće nitko ni to reći, da malen broj pisaca dolazi odatle, što »Glasnik« ne plaća honorara, jer pravom Sokolu još je uvek sveta Tyrševa lozinka, da Soko ne sme da ide za slavom ili za koristi. Meni se čini, da mnoge odvraća od pisanja to, što ne znadu o čem bi pisali.

»Sokolski Glasnik« donosi ponajviše idejne članke. Takovi su članci, dakako, u današnje doba osobito potrebni, jer za većinu novih članova biće naša štampa jedina škola, gde se može obavestiti o zadacima sokolske organizacije i utvrditi u sokolskoj misli. Takovi su članci potrebni za društvene funkcije da imaju uvek dosta grada za razmišljanje i za razgovore sa drugima, koji sokolsku štampu ne čitaju. Osim ovih idejnih sastava, za koje treba zbilja pametna glava i spretno pero, stupci su »Sokolskog Glasnika« ponajviše ispunjeni različitim izveštajima, koje sastavljaju ljudi za to određeni. Dakle, za idejne članke ne oseća svaki, s pravom, sposobnosti, a za izveštaje nema punomoći —

pa ne oseća uopće dužnosti da nešto napiše.

Pa ipak, »Glasnik« bi zaceo rado primao i druge članke, koji bi zanimali sve čitaoce jednako kao članci idejni, a možda mnoge čitaoce više nego različiti izveštaji. Mislim ovde u prvom redu članke praktične prirode. A nebi to morali biti članci opsežni i učeni. Dosta bi bilo katkada samo nabaciti koje pitanje onako kako se možda raspravljalo na kojoj sednici upravno ili tehničkog odbora. Ovako nabaceno pitanje potaklo bi druge da kažu svoje mišljenje, razvila bi se katkada i prepirka. »Glasnik« bi postao zanimljiviji za svakoga. Koliko ima u nas društava bez ikakve tradicije, koliko ima društava, gde nema nijednoga Sokola koji je u sokolskim redovima ose- dio, koliko ima društava koje svaki čas nailaze na koje pitanje koje ne znadu pravilno rešiti! Dašto, imaju ona svoje župe, koje su u prvom redu pozvane da budu društvima u svemu na pomoć, ali su župe poslom toliko natrpane, da zbilja na sve ne dospiju.

Da navedem jedan primer! U naše su društvo stigli sokolski kalendari. Prodavao ih je brat prosvetar. Ponudio je i meni jedan. Uzeću, dakako, zašto nebi — evo ti odmah dvanaest dinara. — Oprosti, brate, ali kalendar stoji dvanaest i pol. — Kako? Pa u novinama sam čitao da stoji samo dvanaest. — Morali smo platiti i poštarinu... Ja sam pitao i razumeo, zašto se od mene više traži, ali mnogi nisu pitali i zato su možda i sumnjivali brata, da on za sebe ubire pol dinara. Bar mi se brat tužio, da je nezgodno, što Matice oglasila drugu cenu i drugu faktički zaračuna, jer računa poštarinu za preporučenu pošiljku, pa mora poštarinu ili platiti društvo iz svoje blagajne, što znači nepotreban izdatak, ili se mora tražiti razlika od kupaca, što može da bude izvor nezgodnih nesporazuma. Bolje bi bilo da se oglasi viša cena, a poštarina neka se ne računa, ili neka se društvima daje popust, od kojega će namiriti poštarinu i nešto još zaraditi, da mogu dati badava kalendar kojem siromašnom i vrednom članu, koji bi se mogao odužiti time, što bi preuzeo raspačavanje kalendara. Ovako mi je brat govorio, a ja sam mu rekao, neka to napiše na nadležno mesto ili u »Glasniku«, jer se ne radi o tome, da se osudi poslovanje Matice, nego da se to poslovanje, ako se smatra za potrebno, popravi, i što je najvažnije, da svi, koji sumnjaju, a ne usude se pitati, saznanu, odakle takav namet na vilajet. Brat nije o tome napisao, zato pišem ja, da pokažem, da se može i o »sitnicama« pisati. Jer ovake »sitnice« često mogu više koristiti nego krupne stvari; kao što je sitan rad potreban, tako je potrebno i pisanje o »sitnim« stvarima. Pišite i vi svi, pa makar o ovakim »sitnicama«!

F. Burian — D. Daruvar.

marljivog društva u našem Medimurju.

ZAVRŠETAK ŽUPSKOG PREDNJAČKOG TEČAJA.

U nedelju 20. decembra 1931. g. završen je prvi župski prednjački tečaj. Isti je polazio 6 članica i 9 članova iz društva Varaždin, Varaždinske Toplice, Kotoriba, Donja Dubrava, Mursko Središće i Prelog te iz čete Vidovec. Radi poodmaklog vremena, slabog finansijskog stanja župe i zbog toga, što većina braće i sestra, koji su se prijavili u tečaj, nisu mogli dobiti potrebna odsustva, svršio je tečaj samo njih 16. No ova braća i sestre, koji su svršili tečaj, pokazali su mnogo volje i uložili puno truda da se što više okoriste tim tečajem i stručno znanje upotrebe za dobro ostale braće i sestara među kojima će nastaviti sokolskim radom. Tečaj je vodio župski načelnik brat Jože Štare, a predavali su uz njega pojedine predmete braća: Zima, dr. Milčetić, Belčić, dr. Hercezi, J. Kovačić, Kučič, Suligaj Z., Kaman, Zgorelec, Šifman, Deduš, Bosanac i sestra Semčakar. Župski prednjački ispit održao se tokom meseca marta.

II. ZBOR PROSVETARA.

U nedelju, dne 20. decembra 1931. održan je u dvorani »Pučkog sveučilišta« drugi zbor prosvetara naše župe. Uprkos vrlo lošeg vremena sakupilo se je 30 učesnika i to većim

delom prosvetara sokolskih četa. Zbor je otvorio predsednik prosvetnog odbora župe brat dr. Z. Milčetić, koji je najpre prisutnima opširno protumačio savezne raspise o prosvetnoj administraciji upozorujući pri tom na sve pogreške, koje su do sada kod pojedinih jedinica naše župe počinjale. Zatim je govorio o propagandi sokolske štampe, o organizaciji štednje za slet u Pragu kao i o proslavi 100-godišnjice Tyrševa rođenja. Prosvetar varaždinskog sokolskog društva, brat M. Kaman, predavao je o radu sokolskih četa ističući razne smerove rada na selu. Brat V. Deduš pokazao je postupanje sa filmskim i projekcionim aparatom epidiaskopom, s kojim je ujedno prikazao film diopozitiv »Pravica«. Makar i za mali broj učesnika imao je ovaj zbor lepoga uspeha, jer su sva razlaganja i predavanja prava sa velikim interesom pa će se u pojačanoj meri nastaviti sa prosvetnim radom kod pojedinih jedinica.

NOVE SOKOLSKKE ČETE.

U Gardinovcu, srez Čakovec, osnovana je inicijativom brata Ante Prodića sokolska četa. Izaslanici Sokolskog društva Čakovec, braća Ribarić i Gudel protumačili su brojnim seljacima cilj i zadatke Sokolstva, nakon čega je na želju svih prisutnih osnovana u selu sokolska četa i odmah izabrana uprava čete. Izaslanici varaždinske župe braća dr. Zvonimir Milčetić i Dragan Šif-

man prisustvovali su konstituirajućoj skupštini sokolske čete u Strmcu. Nakon govora brata Vjekoslava Hajdeka i župskih izaslanika pristupilo je u četu 70 braće, a zatim je izabrana uprava čete. Četa je pripala društvu Varaždin.

SOKOLSKO DRUŠTVO VARAŽDIN

Zabavni odbor Sokolskog društva Varaždin priredio je i ove godine tradicionalno Nikolinje, koje je u svakom pogledu uspelo. Ogroman broj dece nije mogao da stane u gradsku gombaniju, gde je održana priredba. U lepim i efektivnim vežbama nastupila su ženska i muška deca te mladi ženski naraštaj u plesu »vražićaka«, koju je vežbu uvećala sestra Marija Stěh. Nakon nastupa razdeleni su sokolskoj deci darovi. Naveče istoga dana održana je zabava za odraslo članstvo, na kojoj je diletantski otsek, pod režijom brata Stjepana Šprema izveo jednu Mark Twainovu aktovku.

Župa Zagreb

ŠTROSMAJEROV DAN.

Dne 4. februara svake godine slavi se uspomena na velikog jugoslovenskog ideologa biskupa Štrosmajera. Sokolska župa zagrebačka uvrstila je u svoj godišnji program proslavu Štrosmajerovu, pa se sva društva i sokolske čete opominju, da taj dan proslave dostojno.

SOKOLSKO DRUŠTVO OROSLAVJE.

Od 12. okt. do 8. nov. pr. g. održavan je u Sokolskom društvu Oroslavje prednjački tečaj. Voda tečaja bio je absolvent Savezne prednjačke škole brat Mitić Dimitrije. — Održana su 94 sata predavanja. Tečaj se održavao uveče, a subotom i nedeljom po celi dan. Tečaj je s uspehom završilo 11 braće, dok su dvojica braće iz Sokolskog društva Donja Stubica izostala tekom tečaja.

Službe išče

- 5 pisarničkih, ozir. trgov. nameštencev in slug;
- 1 trgov. pomoćnik, špecerijst;
- 1 absolvent trgov. škole;
- 1 absolventka trgov. škole;
- 1 trgov. pomoćnik mešane stroke.

Vsi Sokoli. Ponudbe na npravo Sok. Glasnika.

Prodaj

dobro ohranjen pisalni stroj „A. E. G.“. Naslov pove uprava Sokol. Glasnika.

Originalne korice za sokolske listove

Na koncu svake godine povezuje naše sokolske listove i pohranjujete ih za svoju biblioteku. U tu svrhu izradene su vrlo ukusne korice i to za:

„Sokolsku Prosvetu“ u crvenoj boji — cena 15.— Din,

„Sokolica“ u zelenoj boji — cena 15.— Din i

„Našu Radost“ u plavoj boji — cena 12.— Din.

Korice naručuju se kod

Učiteljske tiskare, Ljubljana, Frančiškanska ulica

Ivan Kacin

Ljubljana, Tabor št. 6
Tovarna harmonijev in pianonov po najnoviji konstrukciji
Uglašuje in popravlja klavirje, harmonije, zamenjuje, prenavlja. Društvom popust. Večletna garancija. Cene nizke. Zahtevajte cenik. Na obroke.

V Mariboru

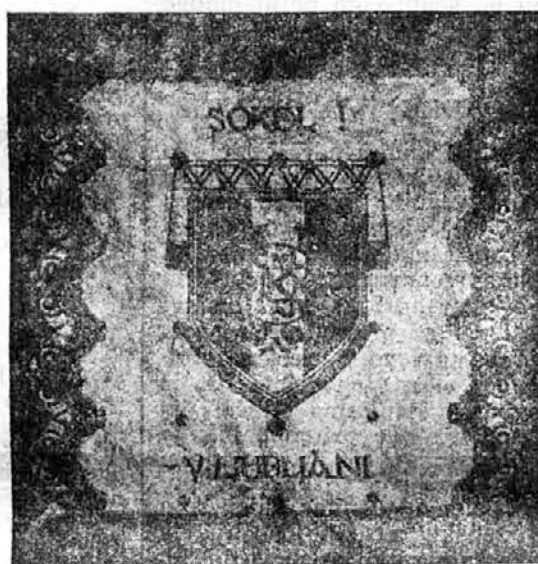
je najugodniji nakup galanterije — drobnarije — parfumerije — papirja itd. pri tvrdki
DRAGO ROSINA
Vetrinjska 26

JOC. ХАФНЕР

ЗАВОД ЗА УМЕТНО БЕЗЕЊЕ

ЉУБЉАНА, ПРИСОЈНА УЛИЦА (ТАБОР)

Израђујемо сокoлске заставе најјефтиније по нашим или припошланим нацртима, обзирајући се на прописе СКЈ. Молимо, тражите специјалне оферте и нацрте.

Најјефтиније заставе!

Mariborska tiskarna d. d. Maribor, Jurčičeva ulica št. 4

Telefon int. 20-24, 21-75, 26-70

Tiskarna
Litografija
Knjigoveznica
Založništvo
Plakaterski zavod

INDUSTRIJA SOKOLSKIH POTREPŠTINA

Branko Palčić

Zagreb, Kraljice Marije 6

Dobavljač Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije

Brzjavni naslov: „Trikotaža“ Zagreb ★ Telefon interurban 26-77

Izrađujem sve vrste sokolskih potrepština za javni i izletni nastup svih kategorija našega članstva i to tačno prema propisu Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije. Slike u originalnim bojama propisnih odijela nalaze se u knjizi „Organizacija Saveza SKJ“. — Zahtevajte cjenike i prospekte. — Cijene vrlo umjerene, a za tačnu i solidnu izradbu jamčim.

Hotel - Pension Vlastito kupalište

„JADRAN“ SUŠAK
potpuno renovirano
Pod novom upravom

Preporučuju se vlasnici
M. V. KUNDIĆ

Sjemena

za polje i vrt
na veliko i
malo nudi

Sever & Co.
LJUBLJANA
Tražite cjenik!

Tko oglašuje,
taj napreduje!

Kupujte od tvrtka, koje oglašuju u »Sokolskom Glasniku«!

Vse ČESAR SI ŽELITE

Iz strokovne literature

V POGLEDU NAJNOVEJŠIH ZNANSTVENIH PRIDOBITEV IN DOGNANJ

Iz leposlovja, znanosti

in umetnosti vseh panog

DOMAČEGA IN VSEGA INOZEMSKEGA KULTURNEGA SVETA

dobite

TAKOJ PO ZAHTEVU CENIKOV IN PROSPEKTOV IN PO NAROČILU

Učiteljski knjigarni

TELEFON 33-97 **Ljubljana** TELEFON 33-97

Frančiškanska ulica 6

Širite sokolsku štampu!

Svako sokolsko društvo, svaki član i svaka članica treba da nabavi

Sokolsku knjižnicu

I. sveska:	E. Gangl: O sokolski ideji.
II. "	Ing. Lado Bevc: Sokolsko prosvetno delo.
III. "	Dr. Miroslav Tyrš: Naš zadatak, smer i cilj.
IV. "	Vekoslav Bučar: Dr. Ivan Oražen.
V. "	Dr. Miroslav Tyrš: Sokolska gesla.
VI. "	Jan Pelikan: Dr. Miroslav Tyrš.
VII. "	Jan Křen: Cilj sokolskih težnji.
VIII. "	E. Gangl: Tyršev Sokolstvo. (Sloven. tekst.)
VIII. a "	Isto. (Srpsko-hrvatski tekst.)

Svaka sveska stoji 3 Din

PUTEVI I CILJEVI

U tvrdom povezu 8 Din

Franjo Mačus: ODOBJKA (VOLLEY BALL)

U kartonu 12 Din

Franjo Malin: Praktički udžbenik češkog jezika.

U kartonu 25 Din

Dr. Viktor Novak: SVESLOVENSKA MISAO

U kartonu 9 Din

Miroslav Ambrožič: METODIKA SOKOLSKJE VZGOJE

U tvrdom povezu 36 Din

Jugoslovenska Sokolska Matica

Ljubljana, Narodni dom

Telefon 25-43 / Račun poštanske štedionice Ljubljana 13.831

**Naročajte vsa fiskarska dela za sok. društva,
župe in Savez v Učiteljski tiskarni v Ljubljani
Izgotavljamo vsa dela po želji v latinici ali v cirilici**